

DUNĂREA DE JOS

251
FEBRUARIE
2023

consiliul județean galați ● centrul cultural „dunărea de jos”

Dragobete
obiceiuri de

revista

DUNĂREA DE JOS

EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI

PREȘEDINTE: Costel FOTEA

CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS

MANAGER: Vali Viorel SANDU

REDAȚIA:

Redactor șef: Florina Zaharia

Redactori: Alina-Simona Dragomir, Laura Dumitrache,
Eduard Mihalcea, Adrian Doru Nica, Costel Radu.

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook: *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se regăsește pe site-ul instituției. Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editorilor din România).

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Str. Domnească, nr. 61, cod: 800008, tel. 0236418400, fax. 415590,
e-mail: office@ccdj.ro
ISSN: 1583-0225

Revista poate fi procurată de la sediul redacției.

Aceasta poate fi citită integral și gratuit în arhiva sa:

https://www.ccdj.ro/editura_revista.html

In cadrul proiectului Cărți fără frontiere, Consiliul Județean Galați și Centrul Cultural *Dunărea de Jos* au donat Colegiului Iulia Hasdeu din Cahul, Republica Moldova un număr de 500 de cărți în limba română. Astfel, în ziua de 30 ianuarie, la inițiativa Consulatului General al României la Cahul, s-a desfășurat o activitate literară la care au participat profesori de limba română și învățători din Cahul, elevi ai Colegiului și o delegație a instituției noastre.

CĂRȚII fără frontiere

12 ani

La nu mai mult de-un metru
de casa părintească,
de adevăruri, de minciuni și alte soiuri
de povești,
în stânga un stâlp șubred, ruginit,
gata oricând să se dărâme
la cea mai mică rafală
dar veșnic în fragilitatea sa,
în dreapta un bolovan enorm
în formă de ou
pe care mi-am petrecut prima decadă șezând și clocind
idei și trăiri și alte soiuri
de povești,
deasupra un cer ce n-a cunoscut
tristețea,
pentru prima oară cenușiu,
șocat până la ultimul atom de hidrogen,
sub tălpi asfalt crăpat și căptușit
cu mușchi de-un verde antic,
iar în cap, în ochi și-n diafragmă,
un singur gând.
Unul, al tuturor, al nimănui și totuși
doar al meu,
un gând ce-omooară toate soiurile
de povești,
un gând ce nu dispare niciodată,
din punctul complet întâmplător în care s-a născut
și până când pulsul se va stabiliza
la zero.

Dumnezeu cu siguranță nu există,
îmi striga gândul atunci
din toți rărunchii
nu are cum să existe,
îmi va striga când voi
zace neajutorat și nu
voi mai putea
să articulez

vreun cuvânt.

Mereu îmi va striga la fel,
îmi zice zi de zi
întreaga colecție de viscere
până la ultima arteră,
dar uneori mă amuz copios cu gândul
că Gândul nu-i al meu,
ci a venit de sus,
chiar de la Dumnezeu.

Valentin Antonescu

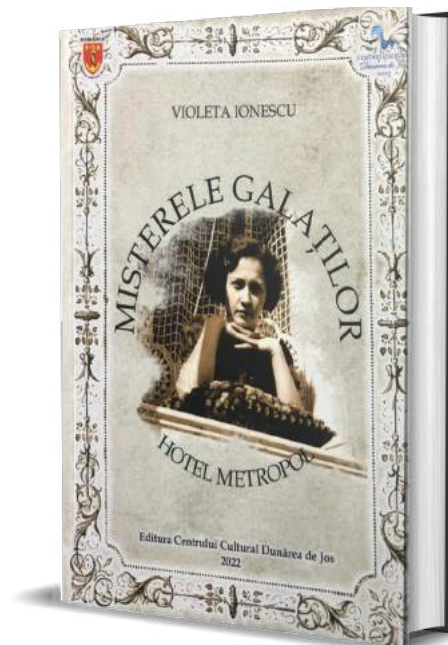

Prezentul timpului trecut sau trecutul timpului prezent

Misterele Galaților. Hotel Metropol - spune Violeta Ionescu în Prolog - este o fereastră din care vă privește trecutul. Priviți-l și voi - ne îndeamnă autoarea -, judecați-l cu mintea limpede și faceți ca această magică întâlnire să aibă sens.” De fapt, în cele cu puțin peste 100 de pagini ale cărții - text și imagini -, Violeta Ionescu concentrează o epocă din istoria unui oraș, Galați, fie cu imaginea idilică a trecutului, fie cu „nefericiri la tot pasul”: „Lumea moare din multe motive, de epidemii, de războaie, de boli incurabile, de accidente. Mai în fiecare zi, la rubrica de senzație, citești despre falimente, cozi uriașe pentru un loc de muncă, depresii provocate de mizerie, de lipsa hranei și a mijloacelor de trai.” Cartea Violetei Ionescu este un semnal că trecutul are și timpul prezent, autoarea aduce trecutul în prezent și trimite prezentul în trecut. Iată încă un exemplu: „Foarte mulți își părăseau țara, casa și familia în speranța unui trai mai bun peste ocean, în țara străjuită de statuia Libertății, „Țara tuturor posibilităților”, oamenii, tineri și vârstnici, „fugeau de umilințe, de sărăcie, de persecuții de tot felul, fie că doreau să se îmbogățească rapid, familii întregi își vindeau tot avutul și porneau în pribegie, fără să știe încotro și fără să se mai uite înapoi.” (p.11).

Personajele Violetei Ionescu provin din toate straturile societății, de etnii dintre cele mai diferite, aciuete în timp la Galați, sugerând parcă structura cosmopolită a populației orașului: Dodo, Jorj Bulgarakis, Vasile Cugheanos, alias Renaldo Duncan, copilul născut la Oancea, fost elev al Liceului „Vasile Alecsandri”, devenit Basil Cougyanos, unul dintre marii actori ai Hollywood-ului, Carolina Rosenbaum, Theodor Athanasiu, Smaranda de Gardeef, Hangiof, basarabeanca Paraschiva Mihăilescu, „o fată frumoasă și sănătoasă”, ademenită de un neicanimeni cu promisiunea că o duce la Paris, dar „rămasă pe drumuri, doar cu câteva haine, fără bani, fără adăpost, fără niciun ajutor de nicăieri...”, Thinelle Aronovici, „fetița unei familii de evrei dintr-un cartier gălățean, care a copilărit pe malul Dunării”, ajunsă să se

„scalde” în onoruri pe malul Senei, devenită mare vedetă pe ecranele cinematografelelor pariziene, bancherul Leibiș Goldenberg, zgârcit și analfabet - și, totuși, un mare filantrop -, care a donat un teren pe care s-a construit o școală, doctorul Serafim, un adevărat exemplu de moralitate, care în acele vremuri tulburi, când „dovedirea vinovăției unui cetățean din această țară a fost la discreția autorităților”, a suferit dramatic, Ernesto Enzo Gironi, vice-consulul italian cu reședința la Brăila, cunoscut pentru viața sa aventuroasă, recunoscutul Ghiță Vasiliu, primarul care a înființat cimitirul care-i poartă numele și al cărui prim locatar a devenit, Milu Stoicovici, funcționar la Banca de Scont din Galați, doctorul Odisei, cu minunile sale medicale din lumea satului, doctorul Pavel, dezamăgit că „dintre oamenii chemați la vaccinuri nu venea nimeni”, tante Varvara, madame Bovary de Bursucani, Harris Saechter, care făcea vogă pe străzile Galațiului cu celebra sa limuzină etc. etc.

Violeta Ionescu ne prezintă, de asemenea, locuri și întâmplări de altădată, din trecutul orașului, unele pierdute și uitate, altele care dănuie și astăzi. Două exemple sunt concludente: Hotelul Metropol, din „buricul

târgului”, patronat de frumoasa Smaranda, proaspăt divorțată de Aga Gheorghe Hermeziu, remăritată apoi, drept un gest de recunoștință, cu Nikolai Andropovici Gardeef, înalt ofițer în garda țarului Rusiei, clădire distrusă, pusă la pământ în noaptea de 24-25 august 1945, când centrul orașului Galați a fost transformat în ruină de armatele hitleriste în retragere, și cunoscuta prăvălie de pe strada Tecuci, „Câinele Negru”, „Depozit permanent de vopsele, uleiuri, lacuri, chimicale, droguri, articole de parfumerie și toaletă”, prăvălie care va face istorie la Galați până în zilele noastre.

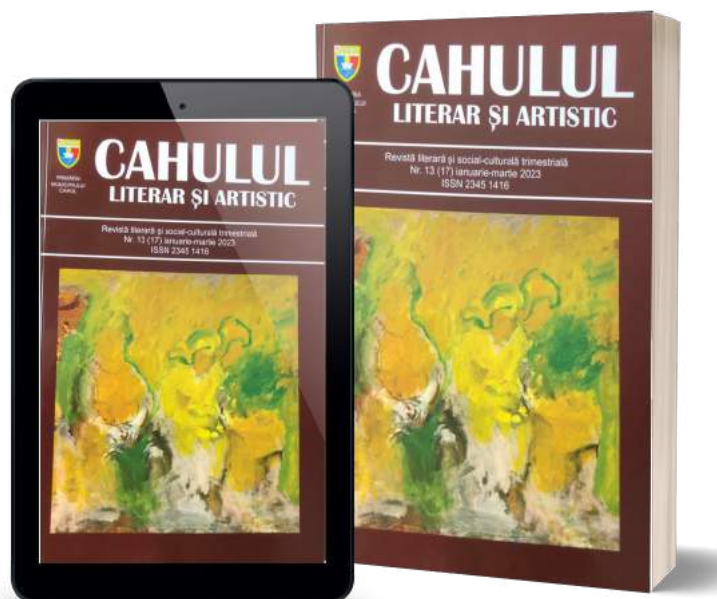
Cele 23 de povești despre orașul nostru, care acoperă 100 de pagini ale cărții, sunt însoțite de 23 de ilustrate, care amintesc de multe dintre clădirile, străzile și locurile vremii: Școala de Marină din Țiglina, Piața Regală cu statuia lui Costache Negri, Strada Brăilei-Școala Normală, Școala Ortodoxă de Fete, Teatrul Papadopol, Strada Domnească Palatul Administrativ, Farmacia Tzinc, Grădina Publică, Grand Hotel, Institutul Notre Dame de Sion, Strada Domnească-Hotel Metropol, Strada Brașoveni, Strada Codreanu, Strada Cuza Vodă, Strada Holban etc. Violeta Ionescu își întregește opera deja bogată, aproape 20 de cărți de autor și colaborări, unele de dimensiuni monumentale, cele mai multe de inspirație istorică („Dioclețian, Fiul lui Jupiter”, „Sărbătorile antichității”, „Misterele Galaților” - vol. I, „Dioclețian între apoteoză și blestem”, „O istorie a evreilor din Galați” etc.), cu această extraordinară restituire a vremurilor trecute ale Galaților.

Noua carte a Violetei Ionescu, ca și multe dintre celelalte, este o carte document, ficțiunea fiind doar complementară, cu mesaj istoric, rod al unei cercetări aprofundate în documentele de arhivă, în presa timpului, în colecții de documente, culegând informații din surse dintre cele mai diferite, redându-ne imaginea cât mai fidelă a unor timpuri apuse, în care autoarea își pune în valoare harul de povestitor. Este o carte de aduceri aminte pentru cei mai vârstnici, cât și de luat aminte pentru cei mai tineri. Spunem și cu alt prilej, cartea Violetei Ionescu merită să fie citită de orice gălățean, tânăr sau vârstnic, să se afle în toate bibliotecile publice sau particulare din Galați.

Cuvinte de laudă se cuvî și Editurii Centrului Cultural „Dunărea de Jos” pentru acuratețea editării, cât și pentru concepția copertelor. Succes cititorilor!

Răftulescu

**CAHULUL
LITERAR ȘI ARTISTIC**
Revista literară și social-culturală trimestrială
Nr. 13 (17) ianuarie-martie 2023

UNIVERS
Editorial lunar al Colegiului *Iulia Hasdeu*
din Cahul

Daria Maria Dicu

Pe clapele vechi în poante

Muzică de pian
Ceaikovski
Degetele mele dansează
Pe clapele vechi
în poante
Balerina face
Arabesque

de ce ești strâmb?
este întrebat cuierul
e festival la teatru
mama e acolo
mi-e frică de marionete
de ce? doar nu te doare nimic
am emoții
am rolul principal
sunt eu.

desen pe sticla transparentă
la apus
un câine aleargă singur
pescărușul spune povestea
dorului de cer

Daria Marie Dicu este elevă în clasa a V-a, Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare”, Nr. 13, Galați (11 ani). Pasionată de poezie, literatură, engleză și balet. Urmează cursuri de scriere creativă, balet, limbi străine, grafică și sculptură. Își dorește să publice o carte. Să devină o balerină de succes și să călătorească prin toată lumea. Dacă ar putea să dialogheze cu un scriitor, acesta ar fi Gelu Naum.

Premii: Premiu pentru literatură Concursul de creație artistică „Tineri talente”, Arthis, Casa de Cultură Belgo-Română, 2021; Mențiune la Concursul Național de Scurte Povestiri „Vreau să povestesc”, ed. II, 2022, Premiul III la Festivalul Național de Proză „Liviu Rebreanu”, 25-27 noiembrie 2022 (președinte juriu: Aurel Maria Baros).

Hipnotice

Actul poetic este un act de împărtășire sau un act de solipsism? Autorul scrie pentru cititor sau pentru sine?

În funcție de răspunsul la această întrebare trebuie să judecăm un text. Căci dacă este un act de solipsism este mai ales subtext și context.

În măsura în care un act literar este exprimarea sinelui, el trebuie să pătrundă orizontul limpede al logicii și regulii și să pătrundă în jungla tenebroasă a esenței noastre, des așeună nouă înșine, subconștientul.

Freud și Jung au cam stricat regula jocului!

Cum înțelegem un act de solipsism? Prin empatie și corespondență estetică.

O înțelegere cu totul parțială și personală pentru fiecare dintre noi.

Cartea de poezie a lui Octavian Mihalcea este o astfel de coborâre orfică în Eul propriu pe care majoritatea îl ignorăm fără sau cu bună știință. Unul dintre moralistii francezi spunea că oamenii nu se deosebesc prin ce afirmă, ci prin ce ascund. Uneori ascund de sine.

Goya notifică prin seria sa celebră de gravuri că „Somnul rațiunii creează monștri”. De fapt nu îi creează, ci le permite să iasă la suprafață. Monștrii există. Monștrii zac în noi. Hipnoza este cheia fermecată spre subconștientul nostru. Nici somn, nici trezire controlată.

Cale periculoasă Hipnos imago mortis.

Din sfaturile lui Polonius către fiul său Laertes, Shakespeare consideră esențial: „Și mai presus de toate fii

credincios ție însuși”.

Dar cine ești tu? Parșivă întrebare. Într-o introspecție hipnotică, Octavian Mihalcea se lasă absorbit de propriile contradicții. Contradicții violente, de aici stilul scrierii, azvârlire scurtă, nervoasă, nevrotică chiar din zigzag în zigzag.

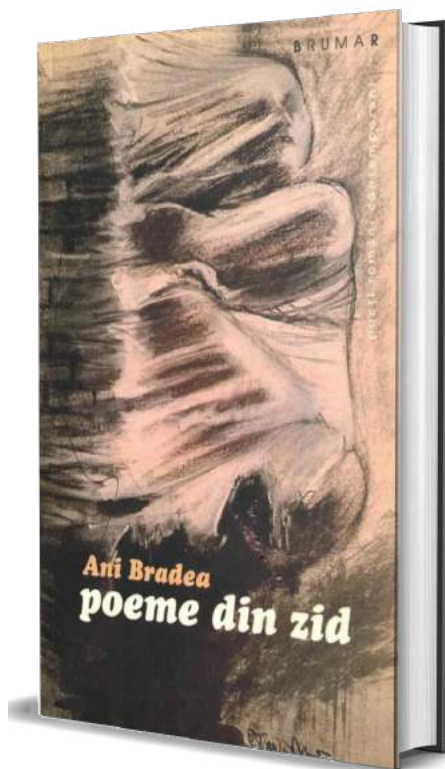
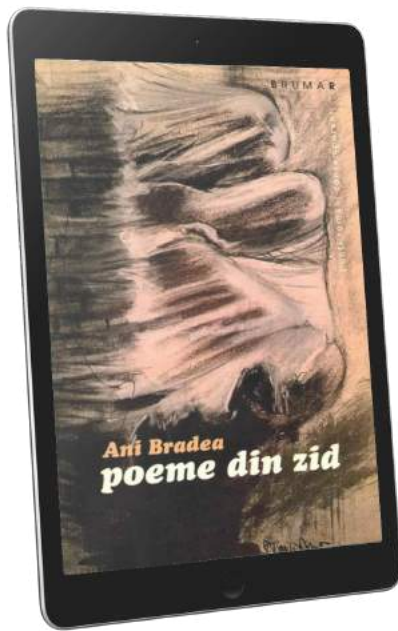
Versurile au fost comentate de o extrem de cunoscută psihanalistă română Simona Trifu. Simona Trifu vorbește despre catharsis.

Mereu zbatere. O întâlnire deseori schizoidă cu gratiile cuștii. Sinceritate, tristețe angoasă... Ce altceva e poezia?

Citiți-l pe Octavian Mihalcea, un alt supus al vieții, ca fiecare dintre noi, care se zbate să supraviețuiască în nisipurile mișcătoare ale subconștientului.

Amplitudinea efluviilor incandescente

În cartea de versuri semnată de Ani Bradea, *Poeme din zid* (Brumar, Timișoara, 2016), găsim puneri în scenă cu variate detalii expresioniste, acorduri situate pe teritoriile mereu incitante ale problematizării. Succesiunea imaginilor conduce spre abordări lirice accentuate. Este o veritabilă zodie a tușelor grele. Culoarele vibrează pe ritmuri pasionale. Oglindirile poartă cu ele ample înflăcărări, dorința transgresării limitelor. Fără efort pot fi vizualizate făcliile de sânge. Ființa pianului, consubstanțială poemelor, conduce spectacolul. De peste tot ne întâmpină suflul expansiunii. În prezentul volum sunt alchimizate efluvii incandescente. Dramele și iubirea realizează o uniune cu virtuți penetrante. Paradigma recviemului marchează toate zonele esențiale. La un moment dat, poeta amintește de sensibilitatea fluidă a zodiei racului, piatră angulară a transfigurărilor artistice. Ondulările învăluie ambientul, misterioase: Casa mea,/ la streășina căreia păsările/ și-au clădit cuiburi,/ e într-un glob de sticlă./ din el plouă petale/ dacă îl întorci./ a crescut iarba/ și s-a umplut de rouă./ pare adevărată,/ ca atunci când i-am fotografiat/ boabele perfect rotunde,/ spânzurate artistic de firele de pir,/ sfidând gravitația./ globul nu are cer!/ e vegheat de o divinitate ciudată,/ cu o pupilă ușor întunecată,/ scăldată în ape alb-albastre./ emană o lumină proprie,/ despre care am crezut mereu că e solară./ în alternanța zi-noapte,/ oblonul pleoapei învește din când în când sfera/ într-o beznă caldă. Sunt preconizate redimensionări ardente, cumva amintiri ale abisului primordial. Semnele cuprind mai multe niveluri existențiale. Aerul este sonor. Registrele ideatico-metaforice se întrepătrund, câteodată himerice și lunecătoare. Spectrul plecării va fi mereu situat lângă fereastră. În cartea *Poeme din zid*, omniprezența călăului conturează latura supliciată a tabloului. Problematicele extincției are aproape registrul estetizant, cu tot ceea ce ține de efervescenta florală a flagelărilor. În numele iubirii sunt născute adâncimi spirituale cu nebanuit potențial pulsatoriu. Fotografiele au darul de a reda ipostaze umbrite, familiare cu fiorul nocturn, cu patina gotică. Plânsul și macularea accentuează dramatismul peisajului liric. Cheile acestor poezii sunt plurivalente, având *inima* drept constantă. Împrejurul ei se țin mari coroane lirice, volute care pornesc din tandrețea jocului. Cuvintele doresc eliberări ideale. Farmec al teatrului lichid. Atunci când apar, conotațiile melancolice par a

decora acest discurs adânc. Picturalitatea poemelor anunță revelații tremurătoare: De atunci,/ în fiecare dimineață,/ adăpostind un rest de vis spânzurat de gene,/ și-un strop de cafea/ care-mi pătează sângele pe buze,/ planific un viitor într-o lume imobilă: vopsesc tavanul albastru,/ pe zidul dinspre apus pictez o grădină .../ mirosind a vânt și-a iarbă te imaginez răsărind./ e totuși o tăcere stranie în jur,/ fără tine nu știu inventa păsări vii! Arhitectura sentimentelor nu exclude solitudinea, necunoscutul, suferința. Simțim prezența anumitor înaripări ce nu se pot delimita de influențele mistuirilor trecute. Chiar dacă e depășit de multe ori, *zidul* internalizează datele esențiale proprii unei sensibilități accentuate. Vertijul îndrăgostit deschide variate căi poetice. Iată o reprezentare a dragostei ce rănește: Mi se-ngrămădesc pietre/ deasupra pleoapelor/ și zorii-mi vin tot mai târziu .../ dacă nu te-aș iubi .../ ce simplu ar fi dacă nu te-aș iubi!// Din cupa ce se varsă generos,/ călăule,/ venin vei bea și tu./ veni-va vremea! Ani Bradea defilează poetic printre himere și neliniști, trandafiri fremătători și focuri la marginea mării. Până la urmă, toate se întilnesc într-o ardere ... Iubirea și moartea conduc înspre aspectări lirice maxime. Se desfășoară un impresionant sincretism al stărilor intime, de unde pornesc multiple săgetări ideatice. Pentru autoare, amintirile transfigurate din *Submarginea* au conotații arhetipale. Acest cătun transilvănean consonează cu profunzimea sentimentelor. Câteodată, detalii tăioase străpung peisajul. Pentru că *Poeții poartă în coșul pieptului săbii ascuțite,/ de aceea poezia se umple mereu de sânge!* Temperanța și zbuiciumul fundamentează un balans existențial pus în valoare cu mult talent. Conform lui Florin Dochia, „Lumile poetei Ani Bradea aparțin unei realități secunde, care virează hipertextual spre o puternică dimensiune de mit personal. Dialogul continuu și divergent cu agentul unui *deus iratus* iscă versuri și situații poetice memorabile. Ani Bradea vine să ocupe, fără îndoială, un loc privilegiat, cu puțin vecinătăți, în poezia română contemporană.”

Răftulescu

Poezia „La Steaua” de Mihai Eminescu a fost publicată în revista „Convorbiri Literare” în 1886, fiind printre ultimele scrise de poet.

*La steaua care-a răsărit,
E-o cale-atât de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.*

*Poate de mult s-a stins în drum
În depărtări albastre,
Iar raza ei abia acum
Luci vederii noastre.*

*Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie:
Era pe când nu s-a zărit,
Azi o vedem, și nu e.*

*Tot astfel când al nostru dor
Pieri în noapte-adâncă,
Lumina stinsului amor
Ne urmărește încă.*

Poezia „La Steaua” este o meditație, care dezvoltă trei teme: cosmică, simbolistică și sentimentală. Primele două strofe completează viziunea cosmică a lui M. Eminescu din „Scrisoarea I” din redarea plastică a distanței astronomice („La steaua care-a răsărit, / E-o cale-atât de lungă, / Că mii de ani i-au trebuit / Luminii să ne-ajungă”). În strofa a treia este reluată simbolistica morții din poezia populară „Miorița” („Icoana stelei ce-a murit / Încet pe cer se suie”). Dănuirea iubirii pierdute este redată în ultima strofă („Lumina stinsului amor / Ne urmărește încă”).

Meditație - reflecție asupra unui subiect filosofic, moral sau religios. (Dicționar Universal al Limbii Române, 1998).

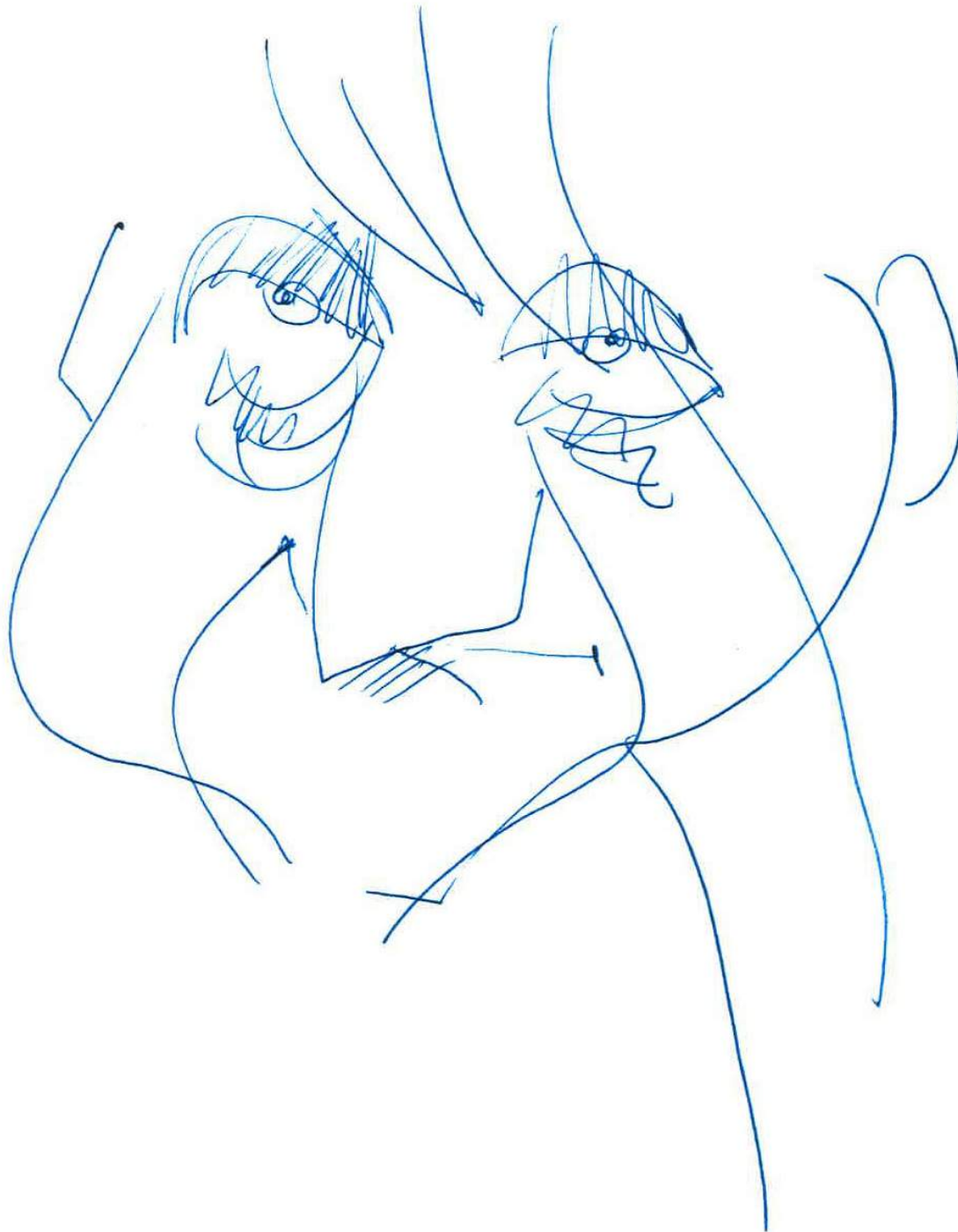
MIHAI EMINESCU. SINTEZE
Leonard D. Domnișoru
editura PIM, 2022

Gheorghe Bacalbașa

Mecla lui frate-meu pe hirtie A4

Caricatură, schiță
Penită subtilă
Ochi bulbucați, țigănești în pleoape căzute
Leagănul cearcănelor dedesult
Nas viguros, tîsnit, orzesc
Falci proeminente, gură mai degrabă subtilă
Părchie puternică, sovornită în centru, prăvălita
rehoșară înșpreșura
Spiritualitate strivită de carne
Un aer de levant, de metec, de Balcanic
Totul născut dintr-un zvicnet al minii le
răspîntiile Dunării într-o joacă-menta culturale
sponsorizată politic
Autorul, un actor genial cu veleități literare
O mică bijuterie grafică
Ofertă pe scenă teatrală
Inițial era incompletă, dipsea ceva
Desenul reprezenta în intenția autorului doar un
gest de custodie la o reuniune formele
Unul din cei mai mari graficieni ai timpului
nu se vindea pe la colțuri
Vocea lui Pino Ceramitu privitor amuzat
de pe magazine;
- Nu îi pore, semnează-i-o!
Uimul cu jata tristă, stînd o elipă în
Cumpăna, surzînd suveran și asterînd
în josul paginii.
Horatiu Mălăieș

Stări de urgență

Preotul Ionel Rusu s-a născut la data de 5 septembrie 1969 în municipiul Tecuci, județul Galați și a absolvit Seminarul Teologic „Chesarie Episcopul” din Buzău și cursurile de teologie pastorală ale Facultății de Teologie Ortodoxă „Iustinian Patriarhul” din cadrul Universității București. Este doctor în Teologie cu teza „Părintele Constantin Galeriu – opera de inspirație imnografică”.

Actualmente este preot slujitor la parohia „Sfânta Ana” din Galați. Volumul de versuri *Stări de urgență* (Edit. Printech, 2022) a fost scris în primul an al pandemiei cu Covid 19, și reeditează volumul cu același titlu, publicat la aceeași editură în anul 2020. Volumul reeditat a fost premiat de Editura Limes la Festivalul Internațional de Poezie din Sighetu – Marmăției, 15 octombrie 2022. În primă instanță, *Stările de urgență* sunt restricțiile instaurate de guvernele țărilor lumii pentru înlăturarea pandemiei care făcea ravagii și mai continuă estompat și astăzi: „Din cauza stării de urgență/ Acum icoanele se tânguie/ Pentru că sunt abandonate/ prin însăși absența noastră./ Preoții s-au refugiat în Sfânta Sfintelor./ Precum turturelele în luminișuri./ Semănând cuvinte de învățătură în stratele inimii/ Fiindcă este stare de urgență.../ Locașul sfânt s-a preschimbat în schit./ În mijlocul cetății/ Și niciodată ca acum n-am văzut/ urme de om... (...)/ Și Sfântul Mormânt așteaptă să primească biruința/ cerului./ În plină stare de urgență...”.

Soluția propusă de Ionel Rusu este regăsirea lui Dumnezeu: „Să-L redescopăr pe Dumnezeu./ Pe care L-am scos din ecuația vieții mele.”. Poetul dă dovadă de smerenie, asumându-și vinile întregii omeniri: „E urgent să nu mă mint pe mine/ însumi/ Cu măștile care pe

dinafară emanau/ artificial
zâmbete,/ Iar din umbri
ascundeau un mormânt
văruit cu/ ticăloșii.../ Și
să devin un copac cu
flori/ În grădina cu maci a
primăverii...” Încă și mai
mult, autorul se angajează
să devină ecologist: „Să
nu mai profanez natura,/
Care-și pierduse alarmant
pudoarea,/ Nici ogoarele,
nici aerul, nici apele,/ În
stare de urgență...”

Dar miza poeziei lui Ionel
Rusu e mult mai mare. În a doua
instanță, preotul – poet, simte că
omenirea actuală este bolnavă:
ateismul a progresat, războaiele
macină vieți nevinovate, ura și
invidia se întind ca o pecingine,
poluarea crește. Sunt semne
că apocalipsa se apropie.
Poezia lui Ionel Rusu se vrea
un strigăt de alarmă împotriva
decăderii morale a omenirii:
„Îmi poruncește Hristos:/ Să
renunț la măștile invizibile./ Să
mă spal pe mâini./ Nu ca Pilat,
când este vorba de viclenii./ Să
îmi stropesc fața cu aghiazma
gândurilor sfinte./ După ce
gândul otrăvit/ M-a îndepărtat
de aproapele./ Distanța măsurată,
nu în metri./ Ci în neprivirea
ochilor./ În întorsul reciproc
al spatelui./ În călcarea peste
morminte.”

Rugăciunea trebuie
să devină speranța pentru
redresarea omenirii: „Să stau
mai mult la picioarele
Domnului./ Ca Maria, în
vremuri biblice./ Mai mult
ca sigur!/ Ca să mă rog/ Să
se nască o nouă și frumoasă
Ninive./ În mijlocul nostru./
Cu certitudine./ Prin pocăință!”

Poezia lui Ionel Rusu
este meditativă, meditația
parcurgând câteva trepte
până la aflarea adevărului: „A
sosit ceasul/ Să mă închid/
Între pereții de cristal ai unor
meditații./ La prima meditație/
am întâlnit locuri famate care
au distrus destine./ La a doua
meditație/ am văzut lacrimi
care au devenit strigătoare
după/ dreptate la cer./ La a
treia meditație/ S-au născut
victime ale împușinării de
credință/ Datorită aromelor
vieții nocturne./ Abia la a
patra meditație/ S-au întrezărit
nădejdi izbăvitoare/ Prin care
Dumnezeu făcea din pietre
pâini/ Și fabrica sfinți neștiuți
de nimeni.”

Poemul autorului este o
continuă rugăciune cu iz de Psalm
arghezian în care omul tânjește la
un dialog cu Dumnezeu: „Să-mi
transfigurez cuibul în chilie./ Să
ascult șoaptele lui Dumnezeu
din adâncu-mi./ Să nu alerg,
precum făceam cândva, după
sirene./ Ci să se nască-n mine/
Ca Făt-Frumos în mamă./ Un
sfânt dor după cer./ O dragoste de
Dumnezeu, de oameni și de țară/
Azi monolog și mâine dialog...
cu Ziditorul/ În stare de urgență.”

Finalul volumului este
apoteotic, rugăminte poetului
față de Demiurg cuprinde
idealurile întregii omeniri:
„Mai întinde, Doamne, firul.../
Mai înverzește, Doamne, firul
de iarbă/ Ca să nu-l calce cu
bocancul vreun creștin cu
numele./ Mai întinde, Doamne,
firul rugăciunii./ De la suflet la
suflet./ Ca să nu se oprească
din crescut copilașii./ Să nu
mi se ducă prea devreme

junii./ Mai întinde, Doamne,
firul vieții,/ ca bătrânii să ne mai
spună din pățaniile lor/ Și să nu
uităm obiceiurile sănătoase ale
neamului./ Mai întinde, Doamne,
firul dragostei dintre noi./ De la o
margine până la alta a inimii./ Ca
să nu apară oameni fără suflet.../
- Da, Doamne, fie-Ți milă!
Întinde-l! Mai întinde-l!/ Nițel
pentru toți, pentru toate... Numai
Tu știi./ de câte ori.../ Biata Terră
a ajuns la terapie intensivă pentru/
resuscitare de sus!/ A obosit de
atâtea abuzuri./ Iat-o răstignită
pe Cruce/ de răufăcătorii ei!/ Așteaptă să-și revină la Normal...”

Poetul pledează pentru
întoarcerea la normalitate, la
valorile umaniste astăzi pierdute:
„Să văd oameni zâmbind?/
Demult am visat cu ochii deschiși/
Ca să zăresc oameni zâmbind/
când se îmbrățișau cu carele./
cu floril, cu codrii, cu izvoarele./
cu oamenii./ Și erau puțini...//
Am visat cu ochii închiși/ Ca să
zăresc oameni zâmbind/ Când se
întâlneau cu soarele./ cu florile, cu
codrii, cu apele./ cu oamenii./ Și
erau mulți...”

Preotul Ionel Rusu creează
un imn de slavă Creatorului și
creației sale, omul credincios.
Poemul, dramatic până la un
punct, se dorește o pledoarie
pentru starea de normalitate care
se vrea regăsită. Umanismul cald
învăluie versurile. Cine citește
cartea se va simți îmbogățit
sufletește.

Zidiți în ceruri

Noaptea, zânele cele mici se îmbăiază, dezgolite, în lacul de ceară. Vârtejul translucid este cald și moale ca laptele pentru ființele mici cât o frântură de clipă, dar noi simțim doar arsură, atingând din greșeală, cu buricele degetelor, ceara care se topește împrejurul firului ce poartă, un rug fără ofrandă, flacăra. Un mic lac de ceară, albă sau de culoarea florilor, după cum este și făcută lumânarea, înconjură incandescența și din el dau pe dinafară lacrimi grăbite să scape din strânsoarea temeinică de dinainte... Lacricerurimile se sting însă pe măsură ce curg în jos pe trupul lumânării, tot mai departe de casă - de Casa Focului, până când acesta pogoară într-un târziu ca să topească și lacrima evadată din turnul de ceară, rămasă cu uimire încheagată la jumătatea drumului între flacăra și podea...

Dar atunci când vântul stinge lumânarea, ochiul de ceară de la rădăcina flăcării îngheață, iar câte o zână sau două din cele mai tinere și prostuțe, prea bucuroase de jocul cel nou, nu ies la timp din lac, bătând des din aripile mirosind a lavandă. Și rămân prinse, bietele, în lacul acum înghețat - la fel ca musculițele acelea întemnițate de când lumea în boabele de chihlimbar. Rămâi atunci în întuneric, cu restul de lumânare, încă fierbinte, în mână, înconjurat de zidul fără-lumină. Om și duh, zidiți în ceară, îngropați în Cer și în ceruri...

Cine va aprinde însă din nou lumânarea începută târziu, și va da flacăra de la flacăra, într-o altă seară, va elibera și acele zâne prea puțin cumiți, încă nedate cu focul... Și o să le audă, dacă va sta cu urechea pregătită foarte atent, bătaia speriată a aripilor lor, atunci când ele scapă în sfârșit, zburând speriate ca să ceară iertare mamelor îngrijorate și să le plângă la piept, cu lacrimi mincinoase de spermanțet, jurând că nu vor mai face.

Dar dacă le știi secretul și le vorbești frumos mai înainte de a aprinde iarăși fitilul, poate că le ispitești să se mai scalde puțin și pentru ochii tăi în apa înșelător de adâncă și fierbinte a lumânării, înainte de a zbura. Ele se vor codi la început, apoi se vor răsuci încet printre valurile fierbinți, ferindu-și însă goliciunea de ochii oricui și uitându-se rar la tine, cu sfială, pe sub gene, acoperind pieptul cu aripile strânse, poate tocmai pentru că știi că nu le poți vedea...

Și mai ține minte: dacă aprinzi o lumânare ziua nămiaza mare, o lumânare în care mai stau încuiate sub blănuri de ceară zânele, dezvelite de lumina care coboară în jos pe fir, ca un fugar din turnul unei temnițe, atunci când lumânarea se topește până la capăt, atunci când nu mai rămâne nimic din feștilă și turnul din ceară a curs ca din clepsidră Timpul, nici din trupușorul micuțelor prințese nu va mai trăi decât un fior de câteva clipe. De aceea, vă rog, vă rog de două și trei ori: nu, niciodată să nu ardeți o lumânare până la capăt! Și, dacă ochiul vostru cuminte a văzut, niciodată lumânările nu sunt arse până la capăt. Culegătorii de mucuri strâng resturile rămase și le retopesc, făurind alte lumânări. În care se varsă și trupușorul prostituțelor domnițe de ceară, care nu au avut destulă vreme să-și lase jocul și să zboare. Și sunt ele bucroase că au iarăși și iarăși loc să se joace și să danseze...

Sigur, sunt unele zâne care înfruntă cu bună știință primejdia de a fi prinse în mici iceberguri de ceară, pentru o altă seară promisă, la fel de fierbinte. Și care se lasă de bună voie înghețate în somnul cerii, atunci când văd în umbra flăcării un prinț dintre cei noi pregătindu-se să sufle, cu părere de rău, noaptea, în lumânare. Zânele strâng atunci bine ochii, ca să nu simtă când li se face întuneric și să rămână măcar cu chipul prințului, luminat, sub pleoapele lor mici nici cât o lacrimă parfumată de gând...

Cele mai curajoase nu se gândesc însă la prinți pregătindu-se să lase întunericul în voia nopții, ci la nebunia de a pluti, spre

o libertate neștiută, într-o lacrimă, atunci când pe trupul lumânării vor curge iar șiruri, șiruri picăturile fierbinți. Lacrimile care curg nu sunt ale unui ochi fericit sau întristat, sunt mici statui ale Tristeții parcă de bună voie, înghețate la jumătatea drumului spre pământ, pentru ca oricine să le vadă, să le pipăie și să știe că există în lume și destulă durere, tristețe, disperare, dar și lacrimi de bucurie blândă, în timp ce zânele fără minte se zbănțuie în largul lor în lacul de sus, de la poalele flăcării...

Am întâlnit odată o zână care își urmase lacrima în zbor, mai departe decât celelalte lacrimi prelingătoare. Picătura de ceară căzuse chiar pe vârful unei ghete ostenite. Călătorul aprinsese o lumânare, cerând puțin noroc de la Dumnezeu, înaintea unui alt drum lung și primejdios. Călătorul porni la lung drum, curgând și el - picătură vie de ceară în lungul drumului, mergând sub feștila soarelui și odihnindu-se sub bătaia un pic afumate a candelii Lunii. Uneori, atunci când soarele bătea prea tare și ceara de pe vârful ghetei drumețului se mai muia puțin, zâna, trezită doar pentru câteva clipe din somnul său de ceară, zâmbea spre Călător, spunându-și în sinea ei că acela trebuie să fi fost unul dintre prinții de zi.

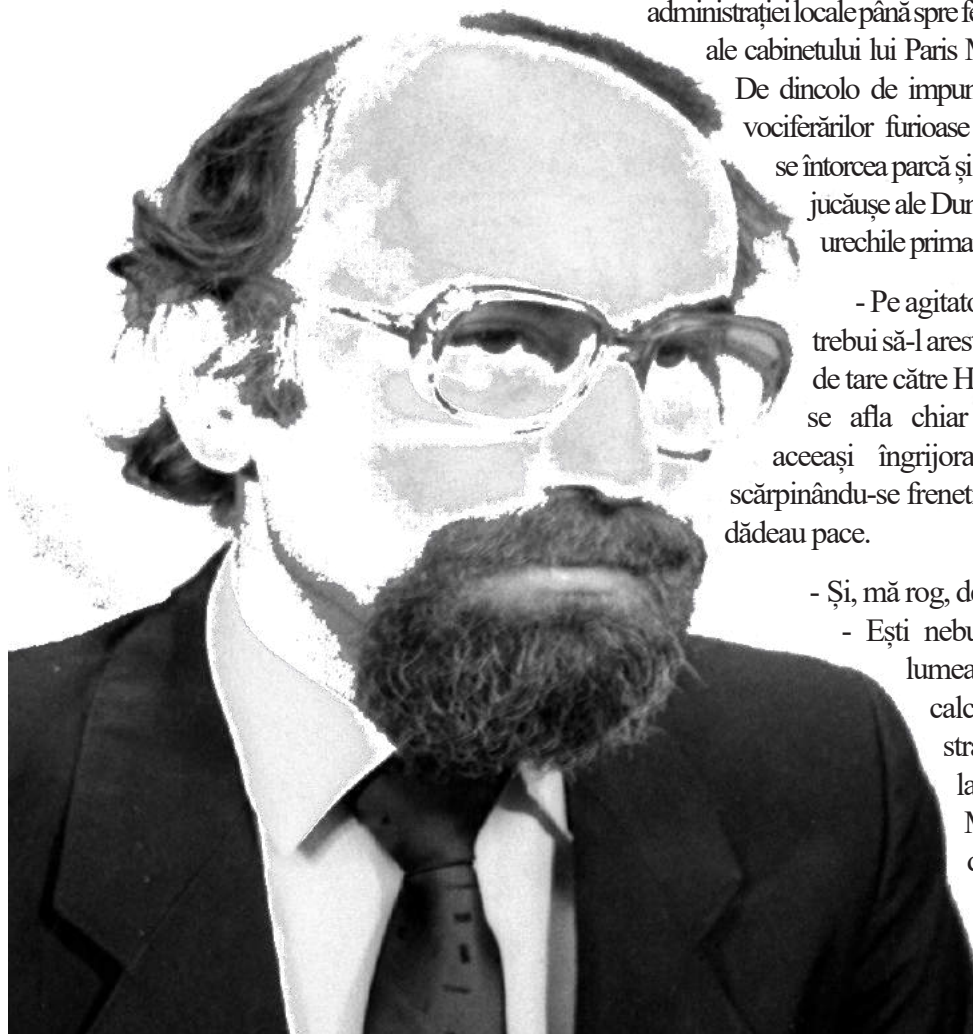
Escaladarea

Episodul 16

- Quousque abutere tandem, Paris, pacientia nostra? striga din toți răunchii Terente Stelaru în pâlnia lui confecționată special de un prieten de coniac care lucra la Șantierul Naval. Aflat chiar în spatele lui, acesta îl scărpină de zor contra puricilor care asaltaseră toată suflarea Riaglei.

- Până când mai abuzezi, Parise, de răbdarea noastră? reveni Terente imediat și în limba română.

Strânsese iar puzderie de oameni în fața

Primăriei, mulți, foarte mulți, până spre străzile mai lăturalnice, foarte gălăgioși, plini de furie și de purici, gata să pornească la atac la primul semnal și agitând în aerul stătut al verii topoarele, secerile, furcile, coasele, fierăstraiele, mașinile de tuns iarba, greblele, bățătoarele de covoare, bătele de oină, drujbele și tot ce mai găsiseră pe acasă sau prin magazinele de unelte agricole și de uz casnic din oraș.

Un vuiet de revoltă adâncă, incomensurabilă, clocotindă, se târa pașiv pe pereții gri ai sediului administrației locale până spre ferestrele proaspăt șterse ale cabinetului lui Paris Mumuleanu Baldovin.

De dincolo de impunătoarea clădire, ecoul vociferărilor furioase ale poporului riaglez se întorcea parcă și mai animat de valurile jucăușe ale Dunării albastre direct spre urechile primarului.

- Pe agitatorul ăsta de Terente ar trebui să-l arestăm! Strigă el cât putu de tare către Hector, deși consilierul se afla chiar alături, privind cu aceeași îngrijorare pe fereastră și scărpinându-se frenetic de puricii care nu-i dădeau pace.

- Și, mă rog, de ce n-o faci?

- Ești nebun? Mi-ar sări toată lumea în cap. Dar mă calcă pe nervi, îmi strică strategia, să știi că, pâna la urmă am s-o fac. Mi-e prieten Stelaru, dar mai prieten mi-e orgoliul.

-Auzi, schimbă vorba Dobrogeanu Serea, de unde

naiba știe el latina?

- De la pușcărie, ai uitat că a fost închis un an pentru tulburarea liniștii publice? A stat în celulă cu un profesor de latină, prins cu un transport de emigranți ilegali în drum spre Austria.

- Să știi, Parise, că, dacă nu porniți voi atacul împotriva Tiaglei, o vom face noi, societatea ta civilă! Se auzi de jos vocea lui Terente, adresându-se direct primarului de data aceasta. Umilința cu puricii trebuie răzbutată!

- E nebun, zise Paris Mumuleanu, ăsta chiar o va face, ies să-l potolesc!

- Ai grijă! Îi strigă din spate Serea.

Ajuns în fața mulțimii, Paris îi smulse lui Terente din mâini pâlnia și începu să vorbească, la doi pași de mulțime, urcat pe un scaun pe care i-l adusese în grabă cineva:

- Oameni buni! Voi credeți că eu nu vreau să distrug Tiagla? S-o șterg de pe fața pământului, precum, cândva, de romani, Cartagina? Să intru cu plugul peste ea și s-o cultiv cu rapiță și soia, că altceva nu merită? Sigur că vreau, sigur că acesta e marele meu vis, proiectul meu de cetate pentru care am jurat că îmi voi da și viața. Dar nu e încă momentul! Mai așteptați, oameni buni! Mai așteptați!

Printr-un gest cu totul și cu totul neașteptat, Terente își smulse la loc pâlnia făcută de un amic care lucra la Șantierul Naval și rosti din nou, mult mai răspicat și mai amenințător, cuvintele care aveau să intre în istoria Riabilei:

- Quousque abutere tandem, Paris, patientia nostra?

Se apropie apoi ager de scaunul lui Paris Mumuleanu Baldovin, i-l smulse de sub picioare, împingându-l astfel pe primar spre o echilibristică disperată, în urma căreia a rămas, totuși, în picioare, și urcând el în fața mulțimii. Și-a dres glasul și a rostit doar

două cuvinte:

- No, hai!

Ca la o comandă sfântă, mulțimea făcu stânga-mprejur și porni, cu stângul înainte unii, cu dreptul, alții, cu toții scărpinându-se de puricii inamici, spre autostrada ce lega cele două cetăți rivale.

Degeaba a încercat primarul să oprească pornirea, a vrut să zică ceva care să-i facă pe cetățenii lui să stea pe loc, dar zadarnic, vocea lui, fără pâlnia din tablă de vapor din mâinile fostului coleg de orfelinat, vorbele lui nu avură nici un efect. Niciodată nu s-a simțit mai neputincios și mai inutil.

Cam în același moment în care mulțimea înarmată agricol se urnise spre Tiagla, în biroul generalului Agamemnon se petrecu ceva cu totul și cu totul ciudat.

Printr-o întâmplare absolut bulversantă, una dintre albinele lui Bunăvreme coborî din curcubeu, intră băzâind pe fereastra lui Agamemnon, general cu 453 de stele, care, așezat în fotoliul său, era scărpinat de patru generali cu stele mai puține, între 401 și 432 și-l înțepă mai întâi pe obrazul drept, apoi, cu acul de rezervă, pe celălalt. Un arc de lumină sclipi între cele două puncte înțepate, scărpinătorii, orbiți, încetară cu mișcările lecuitoare, iar marele general sări ca ars, urlând așa de tare, încât întreaga pădure de tei eminescieni se cutremură:

- Dați drunul fluturilor!

Apoi, din nou, și mai puternic:

- Dați drumul fluturilor, asmuțiți-i spre Tiagla!

Comanda sonoră a generalului străfulgerat de megaințepătura albinei inamice fu suficientă pentru declanșarea ororii. Așa se stabilise prin protocolul de atac semnat de toți generalii.

Slobozite din ariile lor speciale, de creștere și de antrenament, lighioanele obținute din nevinovații fluturi împânzirea cerul și produsera unu dintre cele mai sinistre zgomote pe care aveau să le audă vreodată cetățenii urbei. Pornit de la zbaterea aripilor uriașe, de la articulațiile bestiale care ieșeau din gâtleurile lor însetate, de la străpungerea adâncă a aerului de deasupra pădurii și, imediat, de deasupra părții de nord a orașului, vuetul atacului înspăimântă lumea Riabilei.

Speriați și ei, oamenii din convoiul de reprezentanți războinici ai societății civile locale, ajuși spre ieșirea spre Tiagla, ridicară speriați privirile și se opriră instantaneu la vederea petei negre și vii care acoperise cerul.

- Nu vă opriți, ostașii mei viteji! Înainte! Sunt fluturii generalului nostru, Agamemnon, i-a trimis ca să ne susțină atacul! Este un erou! Bravo lui!

- Uraaaa! Se auzi din mulțimea scăpată de liderul ei neînfricat așa de convingător dintr-o frică uriașă. Și porni iarăși în marș, mai determinată și mai plină de speranță în victorie.

De la biroul său, Paris fu trezit dintr-o frumoasă reverie asupra viitoarei sale soții, pe care și-o închipuia adesea dar pe care n-o întâlnise încă în calea vieții sale și ieși în fugă pe terasă.

- Cretinul! Urlă îngrozitor primarul. A pornit atacul fără acordul meu!

- Era și firesc, prietene, îi zise bătându-l prietenește pe umăr Hector Serea, apărut imediat lângă el, prea i-ai dat nas, prea ai băgat bani în înarmările lui. Cât i-ai dat din PIB-ul nostru? 30 la sută?

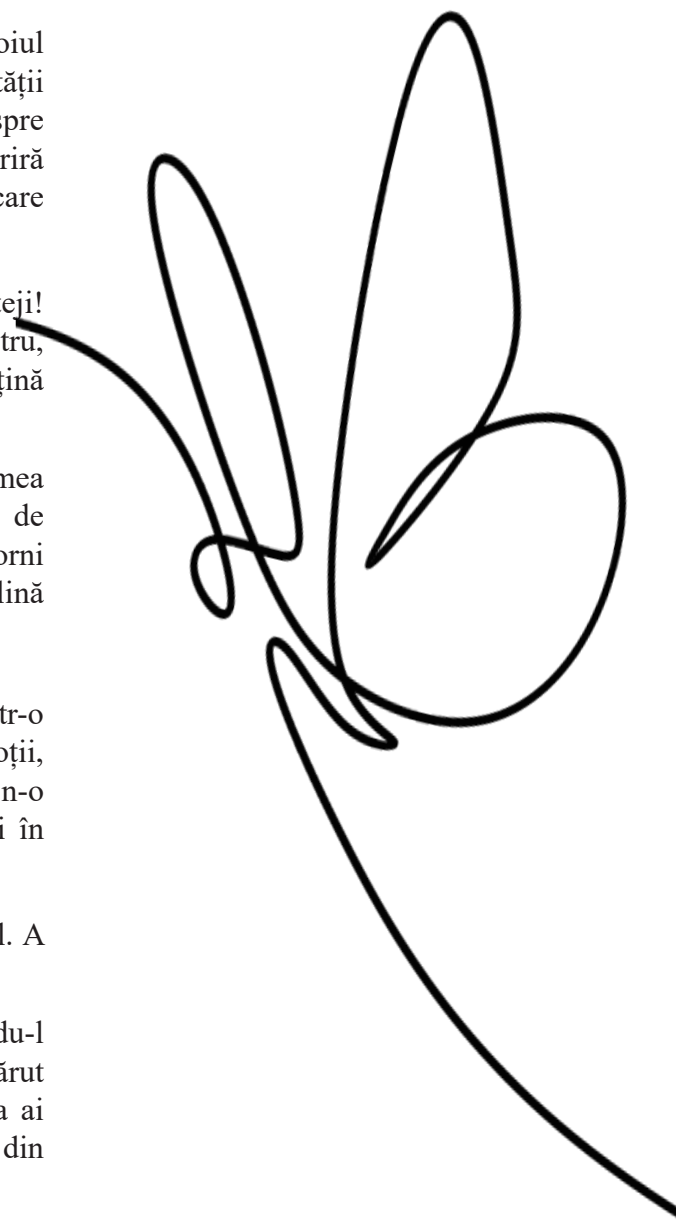
- Vrei să zici 40, ultima dată. Cretinul! Repetă pe un ton mai reținut Paris Munuleanu

Baldovin.

- Vezi? Și acum a dat drumul fluturilor peste capul tău, Așa-ți trebuie! Și acum ce faci?

- Mă duc la el să-i ordon să întoarcă bestiile în bază. Mergi cu mine?

- Mai întreb?

Alina - Simona Dragomir

De mine se agață umbra, ia forma nimănui

Este născută pe
18.01.1977 în România,
Constanța, căsătorită, un copil.
Publică poezie și proză scurtă.
Este membru al Uniunii Scriitorilor din
România, Filiala Sud-Est din 2015.

Debutază cu poezie în anul 2012, cu volumul
de poeme „De-a Coraline”, apărut la Ed. „Grinta”,
Cluj-Napoca, România. Este de profesie Inspector Resurse
Umane, absolventă a Universității „Ovidius”, Constanța, profilul
Birotică; Certificat de competențe lingvistice: engleză, franceză -
„Școala Română de Afaceri”, Constanța. Este premiată și antologată în
peste douăzeci de antologii din țară.

Cărți publicate:

- „De-a Coraline”, Ed. Grinta, Cluj-Napoca, 2012 (poezie);
- „Gri Kamikaze”, Ed. Eurostampa, Timișoara, 2013 (poezie);
- „Povestiri cu scaun la cap”, Ed. Eurostampa, Timișoara, 2014 (proză scurtă);
- “S-Via Del Mar”, Ed. Grinta, Cluj-Napoca, 2015 (poezie);
- „Să spunem puțin lucrurilor pe nume”, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2016 (poezie);
- “Pentru că existase cândva un om”, Ed. Rafet, Râmnicu Sărat, 2019 (poezie).

1. Pornind de la zicala „a nu-și mai încăpea în piele”, credeți că poezia are funcțiile ei proprii în organismul uman, să zicem ca un al patrulea strat al pielii după hipoderm, sau zace liberă în jurul nostru, unde poate fi zărită pe lucrurile din preajmă?

Consider de la bun început că poezia se află în om de când se naște el și până moare. Poezia liberă există doar în natură, nu și în om, pentru că omul nu este liber. Liberi sunt o vulpe, un tigr, o zebra, un cuc. Ei nu fac poezie, în schimb sunt poezie pentru om. Când omul moare, moare cu tot cu poezia lui la nivel personal, poezia unui poet adevărat moare în el. Desigur, poetul va rămâne scris într-o carte, pe un șervețel, pe un frigider. Adică va fi amintit de alți oameni.

Dacă ar exista natura fără om, peisajul și-ar scrie singur poezia, dar nu se va lăuda, va fi poezie pur și simplu și atât! Ar fi poezia ideală. Ar fi un adevăr. Iar singurul adevăr e Dumnezeu, după cum considera și marele gânditor român Petre Țuțea. Atâta timp cât poezia este scrisă de om, ea nu va fi liberă în adevăratul sens al cuvântului. Vor exista mereu voci care s-o pună la zid pentru că omul este subiectiv.

2. Poezie reazem sau poezie evadare? Ce nuanță a poeziei v-ajută să vă țineți firea?

Ziceam că poezia nu este liberă decât în natură, așa că poetul trebuie să iasă cu ea în afara spațiului său interior. Vrea să iasă pentru că omul vrea să fie văzut. Așa funcționăm. Suntem niște animale superioare. Dacă ar scrie poezie doar pentru el, poetul ar suferi, tot așa că este om. Atunci „apelează” la evadare”. Este inteligent. Și evadând din trupul său, eliberează poezia în exteriorul său. Pot spune că mă ajută „să-mi țin firea”. E ca o terapie fără profesor. Învățați „limba poezie” fără profesor! Nu este reazem

pentru mine pentru că reazemul îl găsesc în persoanele dragi mie până la bătrânețe prin banala cană cu apă dată aproapei tău. Este tot ce contează pentru poetul din mine.

3. Metafora polivalentă: cea care te îmbrânțește violent în realitate și cea care te orientează în afara ei. Este metafora un mijloc de apărare? Există poezia capabilă să-ți zdruncine echilibrul interior?

Poezia nu este capabilă să-mi zdruncine echilibrul interior pentru că eu o fac în așa fel încât să nu zdruncine Poezia, în cel mai bun caz, trebuie să te vindece de anumite emoții, trăiri etc. Metafora este o cosmetizare, o coafare cu bucle, coc sau alte minuni, a podoabei capilare. Pentru cei care scriu o poezie tristă, se face cosmetizarea decedatului, ca să plece pe lumea cealaltă fardat (de parcă ar mai conta!).

Metafora este necesară pentru că are caracterul acesta conotativ. A nu spune direct ceva. Este poezia cu „aceeași Mărie cu altă pălărie” venită cu ultima modă cu avionul de la Roma. Nu știu dacă apără poezia, dar o protejează de gurile rele, ca poezia să nu ia formă geometrică, să nu plictisească, să nu fie un truism. Până la urmă, știți cum este? Dacă nu-ți place să citești poezie, și cu și fără metaforă, tot nu vei citi poezie.

4. Sunt poeți care scriu cu seva copacilor, și poeți care scriu cu ce rămâne din propriul trup. Cu ce e scrisă poezia dumneavoastră?

Eu scriu poezie așa cum sunt eu, după chipul și asemănarea mea cu mine. Scriu pentru că am avut norocul și posibilitatea de a mi se da mâini sănătoase de Cel de Sus. Tot el îți dă și harul. Dacă nu ești numit de Cel Mare, rămâi cu poezia în tine, nu se va auzi niciodată de tine ca poet. Dacă nu aș fi avut această șansă, probabil că nu mai scriam poezie decât în gând. Nu ar fi fost un

dezastru să nu-mi scriu poezia, dar de mâini aș fi suferit.

Poezia este scrisă cu sufletul meu pe care eu îl iubesc că-mi acceptă trupul. Sufletul este cel mai curat și prin suflet se ajunge la iubirea adevărată. Dacă spui sau faci ceva din suflet (de bine, firește), niciodată, dar niciodată nu vei da greș cu semenii tăi, fie ei și răi. Acea va fi și cea mai bună poezie a ta. Acea va fi și poezia care va fi iubită de ceilalți. Atunci poetul va fi împlinit sufletește.

5. Sunt multe voci care condamnă poezia zilelor noastre. Niște nonsensuri adunate pe o bucată de hârtie, spun ei. Se poate disocia poezia de felul în care vorbim sau scriem în afara ei?

Nu sunt adepta punerii la zid a poezilor mici, mari, mijlocii, etc. Fiecare are un drum pe care merge. Dacă se va opri din mers, înseamnă că atât a putut el să meargă. Dacă un poet scrie prost sau bine, pe mine nu mă ajută cu nimic acest lucru. „Fiecare pasăre pe limba ei pierie”. Vedeți, limba română este într-adevăr o comoară și comoara o păstrează doar cei care știu ce înseamnă o comoară.

6. Dacă toți poeții ar vorbi așa cum ar scrie, credeți că noțiunea de „comunicare” mai poate fi plasată într-o generalitate? Poate fi categorisită, redusă la simple concepte? Ar mai fi aceștia înțeleși de vocile care condamnă?

Poetul nu trebuie să fie înțeles. Se spune că nici poetul nu știe ce a vrut să zică într-o poezie atunci când a scris-o. Ei bine, este și nu este adevărat. Când a scris poezia poetul se afla în transă. Pentru că poezia vine atunci când vine, prin urmare ești ca un pui de găină chior. Când vine cloșca, lucrurile se schimbă. Puiul este îndrumat spre ceva. Atunci poezia ia o direcție în mintea poetului. Se naște trăirea interioară. Ceva trebuie s-o fi declanșat, nu? Poate o emoție, poate un gând mai vechi, abandonat dar rămas în subconștient? Cert este că poezia se naște. Restul este fir de paie care se croșetează de la sine. Aproape ca poetul nici nu mai e prezent fizic. Aceasta este partea când poetul nu știe ce a scris. Urmează partea când poetul citește ce a scris și atunci înțelege perfect ce a scris. Este fericit!

7. Poate fi asociat scrisul cu setea?

Scrisul cu setea pot fi asociate. Pot fi asociate doar în sens figurativ, metaforic, nu și propriu. Îți potolești setea când scrii o poezie, da, dar dacă te afli în deșert și vrei să-ți potolești setea, mai bine tragi câteva guri de apă din ploscă și scrii poezia deșertului.

„Peregrinul dintre două lumi”

Fragment

A stăzi a fost tristă fântâna cuvintelor mele! Nu eram mulțumit. Mă invadau ideile, cuvintele nu-și găseau mângâierea. Căutam, căutam noi forme de exprimare ale limbajului, capabile să pună în evidență sentimentele. Înlăuntrul meu zăcea demonul cunoașterii. Dumnezeu parcă m-ar fi părăsit, nu mai voia să-mi arate drumul meu literar. Știa El ce știa! Iar eu mă întrebam de ce mi se întâmplă toate mie... Cât mai crede El că mai pot să duc? Of! Parcă un trimis de-al lui Lăptaru’ ar fi tulburat liniștea morților! Izvorul cuvintelor mele părea că secase. Nici rugăciunile nu mă mai puteau ajuta.

A venit seara. Am luat animalele și m-am îndreptat spre casă. La nea Luță era suferință mare... Murise săracu’ Gherme! Cât de greu i-o fi să-și îngroape copilul! Câtă durere în sufletul lui! Ochii-i erau tulburi, parcă înnebunise. Ajută-1, Doamne, pe omul lovit de soartă și îndurerat!

Aveam o groază de amintiri. Pe unele le notasem, pe altele le aveam încă în minte și, la un moment dat, parcă le-am încurcat. Nu mai știam care sunt adevărate și care sunt legende.

Am ajuns acasă. Bunica Tinica era la noi. Un înger de femeie și câte năzbâtii i-am făcut... Tinica era o mare gospodină și, din vară până la sfârșitul toamnei, făcea tot felul de dulceturi și compoturi. Blestemul ei eram eu. Eu, care eram iubit de ea ca ochii din cap, dădeam iama în borcanele-i cu dulceturi, pe care le ținea în scrinul de la fereastră. Ghinionul ei era că uita ba ușa deschisă, ba geamul de deasupra lui. Părtașă la fapta mea era și verișoara mea, Lucica. Goleam împreună cu ea borcanele cu minunata dulcețată de vișine, gutui, zmeură, căpșuni sau trandafiri, făcută de bunica. Mâncam smintiții de noi până ni se făcea rău, iar pe urmă o luam la fugă spre puțul lui Cuțitei să ne adăpăm ca vacile, că ne ardea în capul pieptului de atâta dulce. Toamna, Tinica se urca pe scară în gutuile din fața casei, învelind gutuile în ziar ca să nu cadă bruma pe ele. Iar când se ducea să le culeagă, aduna biata de ea numai ziarele, pentru că gutuile i le furasem eu. Multe năzbâtii i-am făcut bunicii mele, iar ea mă pedepsea punându-mă să-i sap câte o brazdă, să-i adun frunzele de pe sub gutui, ori să fac curat în obor. O ascultam. Eram conștient de cât mă iubea pentru că totul se termina cu: „O Pucăle, o Pucăle, nu te lași tu de prostii!”

A murit în brațele mele în ziua de Crăciun. Eram acolo pentru că tăiașe porcul. Am iubit-o ca pe lumina ochilor și nu regret că am făcut atâtea prostii pentru că parcă ea mă îboldea să le fac. Ce era așa de greu să încui geamul sau ușa?!

În seara aceea Tinica a mers cu mine în grădină, s-a așezat la masa mea de lucru și mi-a zis că aflase că intrasem la încă o facultate. Era cam plinuță, iar pe cap îi strălucea un păr creț și argintiu. Broboada îi cădea peste ilic și era de o frumusețe nemaiîntâlnită. Ea mă învățase să joc dansurile populare, de la brâu până la sârbă, ca să nu rătărească fetele din sat de mine.

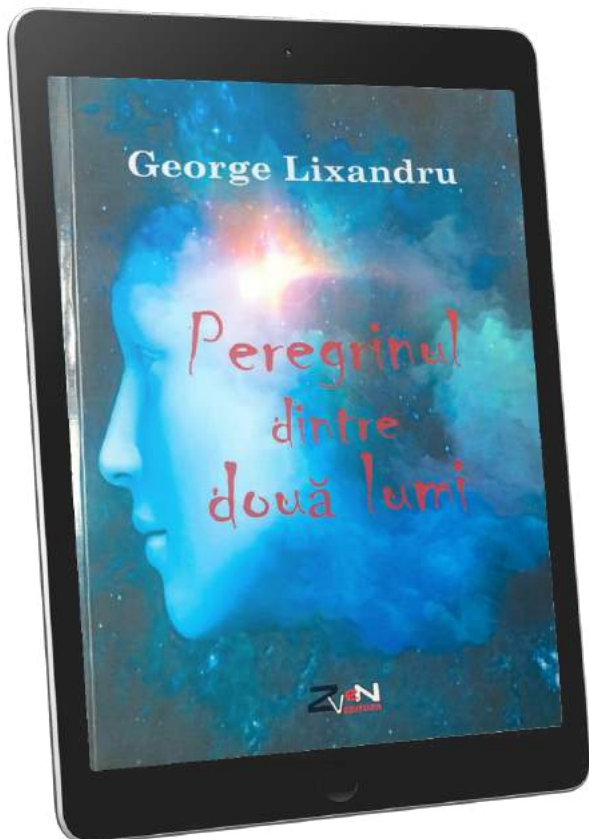
Spuneam mai înainte că a mers cu mine în grădină și mi-a dat un pachet cu mulți bani. Acei bani îi câștiga tata în patru-cinci luni de muncă. Mi-a luat mâna și mi-a zis să îmi cumpăr haine și cărți, pentru că: „Ești băiat mare, mamaie, și oamenii din sat mai târziu or să aibă nevoie de înțelepciunea ta!”. I-am sărutat mâna apoi, rușinat, i-am luat. După aceea am condus-o din grădină până la poartă, fără să vorbim, luându-ne la revedere, cum făceam în fiecare toamnă.

Și acum o văd cu niște ochelari cu lentile groase pe nas, cu o ie albă cu șnur roșu, iar peste ie un ilic de catifea neagră, lucrând de dimineața până seara la un război țărănesc sub nuc. Avea bunica în partea din fața casei un nuc imens ce acoperea jumătate din curte, dar și jumătate din drum.

Măcar o secundă, o singură secundă aș vrea s-o mai văd!

Tinica, Obaia Mică și Obaia Mare au fost comorile ce au bucurat anii copilăriei mele. Era ființa care mă iubea și avea încredere în mine. Iar Obăile erau leagănul și adăpostul libertății mele sufletești. Natura a strâns aici adevărate minuni, iar gândul meu, oricât ar fi călătorit, nu poate să le descrie.

Istorisirea mea nu poate să-l ispitească pe cititor și să-l facă să înțeleagă că aici, pe această palmă de pământ, eu, băiatul lui Ion al lui nea Costache Lăptaru’, am avut parte de toate bogățiile care mi-au hrănit sufletul...

Răftulescu

Chirurgie

El taie
pe-ascuns în creierul nostru
încă proaspăt

el taie
felii din inima noastră prea largă
toacă mărunț toacă mărunț
mijlocul lumii: ficatul lui Sisif

și e turnat din tot aurul soarelui
și e bătut cu toate briliantele lumii

și noi adormiți
pe masa chirurgicală a universului
așteptând
bisturiul fără sfârșit

Volodymyr Lukovych
**proza războiului
un pic rimată**

În Kyiv aerul e încordat,
De aer poți să aprinzi chibrite.
Fiecare orașean e soldat,
Ura le dă puteri înzecite...

În Kyiv aerul e încordat...
Ca struna chitarei e gata să se rupă!
De spaimă, păsările au zburat,
Se simte mirosul de luptă...

În Kyiv aerul e încordat,
Moartea își ascute coasa,
O să taie ca iarba în oraș și sat,
Moartea este azi mireasa...

În Kyiv aerul e încordat,
A praf de pușcă miroase,
Strâng strâns cu toții-al puștii pat,
Visează să se-ntoarcă la a lor case.

În Kyiv aerul e încordat...
Mama înlăcrimată, fără întreruperi,
Întreabă: *De ce, Doamne, te-ai supărat?!*
Te rog pe noi să nu te superi!

În Kyiv aerul e încordat,
Mama acoperă fiul cu corpul său...
24 de ore permanent s-a rugat
Să rămâne viu, cu-ajutorul lui Dumnezeu...

12. 03. 2022

Viorel Dinescu

Ultima întâlnire cu *rigore Vieru*

ORICÂT DE MULT AM ÎNCERCA SĂ NE OBIECTIVĂM, DESPRE GRIGORE VIERU NU VOM PUTEA NICIODATĂ GÂNDI LA TÎMPUL TRECUT, ATÎT DE NOBILĂ ȘI DE EXEMPLARĂ A FOST TRECEREA SA PRIN VIAȚĂ.

Oricât de mult am încerca să ne obiectivăm, despre Grigore Vieru nu vom putea niciodată gândi la timpul trecut, atât de nobilă și de exemplară a fost trecerea sa prin viață. Îl vom putea regăsi oricând în acel prezent continuu în care înțelepciunea înaintașilor noștri și spiritul de sacrificiu al celor care luptă azi pentru supraviețuire se împlinesc cu speranța poporului oropsit într-un viitor mai bun. Nu anumiți paraziți de la Centru, care defăimează propria patrie pe toate canalele, sunt cei care reprezintă România, ci oameni ca Grigore Vieru și ca întreaga pleiadă a scriitorilor basarabeni care și acum își pun în pericol viața pentru a apăra valorile spiritualității neamului nostru. Numai aceștia au dreptul la istorie, ceilalți sunt doar niște tenii în viscerele imunde ale actualității. Noi ne propunem aici, pentru istorie, să reluăm firul acelei tragice întâmplări de la 15 ianuarie 2009 când, printr-un întunecat decret al Destinului, firul vieții lui Grigore Vieru a fost curmat tocmai într-un moment în care ultima redută de la est a poporului român avea mai multă nevoie de forța și loialitatea sa.

La data de 9 ianuarie îmi telefonează profesorul Valeriu Baban că în ziua de 13 ianuarie va avea loc, la Cahul, un concert la care urma să participe și Grigore Vieru și se aștepta să fiu și eu prezent. Confirm că voi veni după orele 16:00, căci până atunci aveam cursuri. În ziua de 11 ianuarie mă întâlnesc cu Valeriu Baban la Cahul, din biroul căruia telefonez lui Nicolae Dabija, acad. Mihai Cimpoi, Valeriu Matei și lui Grigore Vieru. Mi se comunică faptul că Grigore Vieru nu poate ajunge

pe 13 ianuarie la Cahul, spectacolul urmând să se reprogrameze pe data de 15 ianuarie la aceeași oră, ora 17:00 la Sala Palatului din oraș. Va cânta Fuego (Paul Surugiu) pe versurile lui Grigore Vieru, după care va urma un concert de colinde. Mă întorc la Galați, cam dezamăgit de această amânare. Miercuri, 14 ianuarie, primesc din nou telefon de la Cahul și Valeriu Baban insistă să merg fiindcă aceasta e dorința poetului Grigore Vieru, altfel nu vine nici el de la Chișinău. Valeriu Baban este un intelectual rasat, un om de bună credință și un bun român. Îmi spune că, atât Grigore Vieru cât și el personal, mă roagă să deschid eu spectacolul și tot eu să-l închid. Îl asigur că voi ajunge neapărat la concert.

Joi 15 ianuarie 2009. După cursuri îi dau telefon medicului Nicolae Bacalbașa care îl adoră pe Grigore Vieru și care va merge cu mine la Cahul. Împreună cu mine mai vin Flory și Dan Goga. La Cahul discutăm cu Valeriu Baban care ține să precizeze că spectacolul este susținut în cinstea Zilei Poetului Național de la a cărui naștere se împlinesc 159 de ani. Grigore Vieru sosește cu o mașină Opel Astra cu numărul C – GP – 493, culoare roșie avându-l ca șofer pe Gheorghe Munteanu, directorul adjunct(sic!) de la Ansamblul „Joc” din Chișinău. După o scurtă vizită la Universitatea „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, Grigore Vieru așteaptă preț de câteva minute în mașina cu care venise de la Chișinău. Apoi mergem împreună cu mașinile la Sala Palatului din Cahul unde urmează să se susțină spectacolul. La intrare, multă lume care, ca din senin, se așază roată în jurul lui Grigore Vieru, unii îi sărută mâna, îi pun întrebări; cahulenii se bucură nespuse de mult de prezența poetului. Erau deja orele 17:10. Intrăm în sală, aveam rezervate locuri în rândul întâi, era frig, căci gazul metan era oprit din nu știu care motive politice, așa cum mi s-a spus; am rămas, deci, îmbrăcați în haine groase, apoi, eu am urcat pe scenă în prezența a peste 700 de spectatori, am deschis spectacolul, conform protocolului, anunțându-i pe poetul Grigore Vieru, pe interpretul Fuego și pe toți din delegația de la Galați. Înainte de a urca pe scenă i-am spus poetului Grigore Vieru că voi recita din poezia sa. Era de altă părere: „Nu face asta, Viorel, nu eu trebuie să ies în față, e spectacolul lui Fuego!”. Nu l-am ascultat, nici nu aveam cum, fiindcă, acolo, poetului trebuia să i se păstreze strălucirea pe care o avea. După ce l-am prezentat pe Grigore Vieru și am vorbit despre opera sa, am recitat poeziile „*Scrisoare din Basarabia*”, „*Făptura mamei*”, „*Pădure, verde pădure*”. Doar atât, spre a nu-l supăra prea mult pe Grigore Vieru. Am coborât de pe scenă, m-am apropiat de poet iar el mi-a șoptit: „Ai procedat foarte bine, nu te-ai întins prea mult. Știam că vei fi scurt și la obiect. Mă bucură acest lucru”.

A început spectacolul într-o atmosferă de An Nou (era Sfântul Vasile, pe vechi). O atmosferă de sărbătoare, într-o sală friguroasă, ne încălzeam cu propriile respirații. Îl invit pe Grigore Vieru să urce pe scenă. Firav, destul de obosit, istovit așa zice, îl ajut să urce treptele, salută publicul, imediat apare Fuego, încep împreună să cânte un colind destul de lung scris ad-hoc de Grigore Vieru în timp ce stătea pe scaun lângă mine, în timpul spectacolului. Îi

colindă pe cahuleni. Dar, mai bine să redăm colindul: *„Pe Hristos Să-l laudăm / Să ne-audă sus din Cer / Să se bucure și El / Chișinăul e frumos / Multe-i plac și lui Hristos / Lui Hristos i-ar fi plăcut / Să fie la noi născut. / Colindăm cu geana udă / Eminescu să ne-audă / Colindăm cu flori de leac / Să ne-audă și Sulac. / Colindăm colindu întregu / Să ne-audă și Fuego / Și-n sclipirile luminii / Să ne-audă toți creștinii. / Dar colindul nu-i destul / De n-am zis și de Cahul / Cum e graiul și cântarea / Sunt în cinstea cea mai mare / Colindăm și pe Galați, / Că-i aproape, nu uitați, / Pe Dinescu Viorel, că mi-e tare drag și el! / La mulți Ani cu Sănătate / În căsuță cu de toate, / La mulți Ani, cu bună pace / Precum Domnului îi place!”*

Aveam „în grijă” cojocul și cartea lui, „Strigat-am către tine” și un reportofon care îi aparținea. Urcase pe scenă cu volumul de versuri antologic, „Taina care mă apără”, volum care văzuse recent lumina tiparului. Grigore îmi cere reportofonul. I-l dau. Cântă cu Fuego, ținându-se de umeri; la un moment dat Fuego face semn cameramanului *să nu mai filmeze* și după vreo 18 minute de cântat, Grigore Vieru coboară de pe scenă, vine lângă noi. Foarte obosit. Spectacolul continuă cu cântecele lui Fuego, pe versurile lui Grigore Vieru.

La orele 19:45 suntem invitați pe scenă, Grigore Vieru, Fuego și eu, de către Valeriu Baban și Nicolae Dandiș (lector universitar, directorul Centrului Pro Europa din Cahul), ambii consilieri. Ni se oferă, lui Grigore Vieru, Fuego și mie câte o diplomă înrămată, frumos tipărită și câte un buchet de flori. Redau textul scris pe diploma lui Grigore Vieru: *„Stimate domnule Grigore Vieru! Pornind de la afirmația Dumneavoastră: „Nu există atâția ochi pe pământ, câtă frumusețe în jur” credem că e atâta nevoie de putere să rezști minunatului cuvânt și minunatului sunet, izvorât din el, luminat de harul dăruirii de sine a două cugete gemene – Grigore Vieru și Fuego. Vă aducem în dar buchete de slove sincere, urări de sănătate, prosperitate și roade mănoase în minunata colaborare. Cu toată venerația, publicul din Cahul...unde sunt mai dulci izvoarele / unde e mai dulce soarele și unde mereu sunteți doriți și așteptați. 15 ianuarie 2009. Cahul, R. Moldova”*. Apoi, protopopul de Cahul oferă câte o icoană lui Grigore Vieru și lui Fuego.

Facem poze, eu cu Grigore Vieru, vin lângă noi și Nicolae Bacalbașa, Flory și Dan Goga. Ni se alătură și mulți cetățeni din Cahul care vor poze cu Grigore Vieru. Mai întârziem puțin, după care suntem invitați la restaurantul „Flamingo” din Cahul. Urcăm până la primul etaj, după ce lăsăm hainele la garderobă. Mașinile rămân în fața restaurantului (nesupravegheate). La masă stau lângă Grigore Vieru care pare din ce în ce mai obosit. Alături de noi, Flory, Dan Goga și Nicolae Bacalbașa. Ne interesăm ce vin preferă Grigore Vieru. Nu voia nimic. Mănâncă foarte puțin. La un moment dat văd că-și pregătește două pastile rozalii pe care le înghite, cu apă. Îl întreb dacă nu vrea un pic de „vinișor”, cum îi plăcea lui să spună. Refuză categoric. (În seara aceea nu a băut nici o picătură de alcool. Fac precizarea, fiindcă un nemernic, bâiguind

în presă, a vrut să denatureze realitatea. Dar, o să-l bată Dumnezeu!). Vorbim despre multe lucruri privitoare la literatură. Îl enervează „niște lepădături” care se ocupă de el. A invocat numele lui M. Conțiu și ale altora care îl atacă frecvent în „Moldova Suverană” și „Flux”. Neprietenii nu-și aleg vorbele cu care te atacă, îi zic eu. Îl rog să nu ia în seamă nici o frază care i-ar strica buna dispoziție. Dar, el spune că nu mai rezistă. Îmi amintește că unul din nepoții săi din Chișinău a fost oprit de doi indivizi care i-au pus o bucată de scândură pe cap și au dat în ea cu un ciocan numai și numai că e nepotul lui Grigore Vieru. „Am fost, apoi, la o șezătoare literară, povestește el, era un public destul de numeros și, la un moment dat, am recitat versurile: **„Câte stele sunt pe cer / Toate pân’ la ziuă pier / Numai una ca o proastă / Șade pe uzina noastră”**. M-au chemat la Interne, că de ce am ales tocmai acele versuri, iar eu le-am răspuns că „acei care m-au turnat, de ce le-au ascultat?”.

Repet, Grigore Vieru a mâncat foarte puțin. S-au făcut și poze. În diagonala noastră, în restaurant era conducătorul mașinii cu care venise, Gheorghe Munteanu, care nu a băut altceva decât apă. Încerc să-l conving, insistent, pe Grigore Vieru, să meargă cu mine la Galați. De obicei, poetul, când venea la Galați stătea numai la mine. Să vină și să stea vineri, sâmbătă și duminică (16, 17, 18 ianuarie) după care îl reped eu până la Chișinău. Nu se hotărăște. Poate-l conving, totuși, îmi zic în sinea mea. Insist din ce în ce mai mult, vin cu argumente care să convingă, dar mereu sunt refuzat cu o discreție viereană, parcă bine pusă la punct. Îi spun că de la Cahul la Galați sunt doar 70 km, deci e foarte aproape, iar de la Cahul la Chișinău sunt 170 km. Ar fi mai bine să mergem la Galați, vom face întâlniri cu profesori, liceeni, dar și cu studenți de la

cele două universități, unde sunt și cursanți basarabeni. A stat, s-a gândit, frigul din restaurant se cam voalase. Totdeauna când îl invitam la Galați, venea cu mare plăcere. Acum ezita. La un moment dat îmi zice: „*Viorel, nu se poate, am niște probleme de rezolvat la Chișinău, trebuie să plec. Îți promit că la sfârșitul lunii vin special la Galați, mai precis vin de joi 29 ianuarie și voi sta la tine chiar 10 zile, dar acum, crede-mă, trebuie să ajung la Chișinău*”.

La un moment dat, văzând niște felii de pâine neagră, s-a aplecat la urechea mea și mi-a vorbit în șoaptă: „*Știi, Viorel, pâine de asta mâncam eu la măicuța acasă, la Pererâta, asta e pâine de care numai măicuța mea știa să facă; e dulce și parcă ține și de foame. Ia și tu și gustă și ai să-mi dai dreptate. Și încă ceva, aș vrea să vorbești tu cu cei de la bucătărie fiindcă vreau să duc acasă vreo două-trei felii și să-i arăt Raisei (soția poetului, n.m) ce pâine făcea măicuța mea. E pâinea cu care am crescut, ia vezi ce gustoasă e !..*”.

Am coborât repede la magazinul de la parterul restaurantului, am cumpărat două pâini și i le-am oferit lui Grigore punându-le într-o sacoșă. S-a bucurat ca un copil blând care șade la soare. Am mai întârziat până la orele 23:00, când Grigore Vieru s-a hotărât: „Plecăm!” Am coborât la garderobă, am luat hainele și am ieșit în stradă la mașini. Ne-am fotografiat de mai multe ori, ne-am îmbrățișat. Timpul trecea, privindu-ne, parcă, cu niște ochi de ger venit din iarna primejdiei și ascuns printre noi. Ceața se întâmpla tot mai deasă pe ulițele Cahului. L-am mai rugat de câteva ori să vină cu mine la Galați.

Îl convinsesem în proporție de 85 la sută, începeam să mă luminez de bucurie, în toiul nopții. Apoi, cineva din grupul de Galați, mi-a șoptit: „dacă a zis că revine la sfârșitul lunii, nu mai insista, e nepolitic și deranjant !” Orice imprudență se plătește, mi-am zis. Nu știam ce să mai cred. Blitzurile aparatelor de fotografiat luminau noaptea care mi se părea din ce în ce mai urâtă. Un ultim gest de salut, după care, privindu-ne lung, cu îngrijorare Grigore ne îmbrățișează pe toți cei care-l înconjurm. Mai facem câteva poze, Grigore Vieru ne îmbrățișează din nou, urcă în mașină lângă șofer. Îl avertizez pe acesta: „te rog să conduci cu atenție, ai mare grijă la drum, vezi să circuli cu viteză sub 60 la oră, ai lângă dumatăle pe marele nostru poet și prieten, pe Grigore Vieru”. Îmi face semn că a priceput și pleacă „în trombă” spre Chișinău. Șoferul se grăbea și el din ce în ce mai tare având niște „probleme personale” de rezolvat, după propria-i mărturisire. Cu puțin timp înaintea mașinii în care era Grigore Vieru, plecase spre România, cu o mașină puternică, interpretul Fuego (Paul Surugiu) și ceilalți componenți ai grupului de colindători.

La orele 23:20 după ce mașina a plecat cu Grigore Vieru spre Chișinău, protopopul din Cahul, Mihail Ursachi, ne-a invitat la catedrala Sfinții Arhangheli Mihail și Gravril unde ne-a oferit câte un calendar ortodox și câte o icoană. Am discutat despre Grigore Vieru, tot timpul cât am stat acolo. Nimeni nu bănuia ceea ce i se putea întâmpla, dar toți eram de acord

că ar fi fost mai bine să rămână cu mine și să mergem la Galați, sau mai bine să fi rămas măcar la Cahul la camera 110 unde i se propusese”. Noaptea se circula greu”, mă trezesc eu vorbind.

La Galați ajungem la 01:05 noaptea. Pe la orele 01:45 sună telefonul și bunii mei prieten Nicolae Dabija și Valeriu Matei mă întreabă, cum a fost la Cahul?! Le povestesc doar câteva secvențe și, la un moment dat, cu menajamente, Nicolae îmi spune: „Știi că domnul Vieru a fost victima unui accident la intrarea în Chișinău, în apropierea localității Dănceni, raionul Ialoveni, izbindu-se violent de stâlpul unui panou publicitar?!” „Nu se poate !”, am strigat. Înainte de asta, îi povestisem lui Valeriu cum l-am rugat pe poet să nu plece cu mașina prin ceață și pe întuneric și să vină cu mine la Galați. Nu știu ce probleme importante îl chemau la Chișinău ! Nu vom ști, poate, niciodată căci astăzi Grigore nu mai e și viața noastră a tuturor celor care l-am cunoscut și iubit e acum mai săracă cu o lumină. Apoi, am stat până la ziuă cu luminile aprinse în toată casa, rugându-mă pentru sănătatea marelui poet; cine ar mai fi putut să închidă ochii după aflarea acestei vești năpraznice ?! Poate că în acele clipe, trupul firav al lui Grigore se mai zbătea încă între viață și moarte. Apoi, umbra lui Grigore Vieru s-a așezat pe marginea patului meu. L-am întâlnit pentru o clipă în sânul unei profunde tăceri, nici nu mai știu când și cum ceasul de dimineață a sunat pentru reintrarea mea în rutina zilei, a unei zile mai tristă ca niciodată, asemenea celei în care, acum 163 de ani, spiritul lui Eminescu se întrupa de la Duhul Sfânt și din trupul României, devenea om. Acum, Grigore Vieru, aruncat ca jertfă în sulilele destinului, se ridicase deasupra pământului basarabean al Moldovei nemuritoare spre a priveghea la viitorul Țării alături de marile spirite ale poporului nostru.

25 ianuarie 2009

Cele douăzeci și patru victorii de etapă ale pictorului Belgritte (IV)

*Paul Emond
(ficțiune)*

19.

Nu mică-mi fu uimirea când, închizând ușa camerei lui, l-am văzut pe fratele lui Belgritte venind spre mine pe hol. Oare visam? Doamne-Dumnezeule, (da, chiar așa: Doamne Dumnezeule!), ce căuta ăsta aici la această oră mai mult decât matinală? M-a salutat cu un mormăit. L-am avertizat că nici nu încap-n discuție să bată la ușa pictorului, că acesta se odihnește în sfârșit. Celălalt ridică din umeri și spuse sec că firește nu asta era intenția lui; trezit devreme, mergea să se plimbe și o să-și vadă fratele mai târziu. Am înțeles că ajunsese târziu aseară și că se cazase într-o cameră alăturată, după ce probabil că-l deranjase pe artist în plină creație ca să-și anunțe prezența. Totuși, Belgritte nu-mi spusese nimic despre asta. La micul-dejun am aflat printre altele că acest personaj o să ne însoțească pînă la Paris cu mașina personală – o să-i urmărească pe alergători de ceva mai de departe pentru că, spre deosebire de noi, nu făcea parte dintre oficialii cursei. A trebuit să strîng din dinți ca să nu las să se înțeleagă clar și net cît de tare îmi dispăcea vestea asta pe care prietenul meu mi-o anunța bucuros. Scriitorul se uita la mine cu un aer atît de indiferent de parcă aș fi fost un peștișor roșu.

„Dar, totuși, am protestat, tovărășia asta în plus nu riscă să vă perturbe programul zilnic? Totul este perfect reglat și eu...”

— Ba dimpotrivă. Știți la fel de bine ca mine cît de atent este fratele meu la tot ce produc. Privirea lui va fi la fel de importantă ca și a dumitale.

— Cu siguranță, dar...

— Sunt epuizat, bătrîne, presupun totuși că vă dați seama de asta. Să fiu susținut de două ori nu e prea mult ca să ajung să termin acest Tur.”

Un ac gros înroșit în foc mi-a înfierat pîntecele. Mi-am amintit vorbele aproape milogitoare cu care mi-a cerut să-l însoțesc de-a lungul Mării Buce: nu le spusese că eu eram singurul care putea să-i acorde toată asistența de care are nevoie? Ca să nu se prindă cît eram de dezamăgit, m-am dus să mă așez mai departe de el, pretextînd că am de luat niște notițe. De ce cruzime inconștientă dădea dovadă prietenul meu! Dar cum să-i reproșez asta? Știam cu toți că un artist ca el are privirea fixată doar pe creația lui și că nu percepe neam ravagiile provocate de egocentrismul său (să nu ne fie frică de acest cuvînt). Hai, mă convingeam eu însumi, să arătăm un suflet mărinimos! Un lucru, un singur lucru conta: ca acest lucru să se termine la perfecțiune, ciclul care va constitui negreșit capodopera picturii secolului său. M-am ridicat și m-am dus să-mi inspectez Harley Davidson-ul; motorul meu care mergea de-a-ndărăteala așa cum spunea Belgritte nu a fost niciodată atît de pigulit: i-am uns perfect cele mai mici mecanisme, i-am lustruit îndelung caroseria și i-am reglat ralantiul la sfert de tur. Hotărîrea mea era de neclintit și nu conta care era prețul de plătit: n-o să mai scot niciun cuvînt despre prezența acestui frate pe care o socoteam totuși atît de puțin potrivită.

La sfîrșitul etapei Carpentras-Gras Belgritte a intrat în camera în care pregătisem materialele chiar cu scriitorul. Și mai și: cînd s-a apucat de lucru, și-a manifestat dorința să-l păstreze pe acest

personaj aproape de el (am sperat, totuși, că nu ore în șir). Am hotărât să o șterg în tăcere. Aș fi vrut totuși să-mi acorde o întvedere între patru ochi ca să-i împărtășim bucuria. Ziua fusese favorabilă pentru preferatul lui: profitând că Gaul, victimă a dereglării schimbătorului de viteze, a trebuit să împrumute bicicleta unui coechipier mai mare ca el, Geminiani a pornit imediat într-un atac tranșant, însoțit de Anquetil și Adriaenssens („micuțul atât de curajos de Adriaenssens!”, exclama Varenne) și l-a coborât tare în clasamentul general pe rivalul luxemburghez care redevenise periculos după ce câștigase câteva minute prețioase în masivul Ventoux. Nu era nici urmă de îndoială că tabloul care avea să fie pictat va beneficia de o astfel de strălucire. Ca s-o spun cu toată sinceritatea, m-am bucurat doar puțințel.

Am mers îndelung în afara orașului, străduindu-mă să mă liniștesc contemplând apusul soarelui la o panoramă superbă de lângă noi.

20.

A doua zi dimineață, la micul dejun, l-am rugat pe Belgritte să-mi arate tabloul.. „Haideți, mergeți să-l vedeți dacă țineți morțiș” mi-a aruncat în treacăt distrat continuând să-l asculte pe frate-său povestindu-i ultimele bîrfe care circulau în cenaclurile literare din Bruxelles – cum era posibil să te complaci în a colporta astfel de chestii lipsite de bun simț? aha, cât de bine îl înțelegeam acum pe Gayo care refuza să-și croiască un drum într-un asemenea mediu și trăia de unul singur în căsuța lui din Genappe! M-am dus deci în camera pictorului și m-am uitat la operă: era strălucitoare, desigur, un strigăt de victorie pentru Geminiani transfuzat în cea mai pură tehnică belgrittiană, da’ nu mi-a stat inima să o admir mai îndelungă vreme, spunându-mi că o să revin mai târziu, după ce voi fi recăpătat niște sentimente mai calme. Când ieșeam, am trecut pe lângă Țeavă lungă care acorda zîmbind un interviu unor doi tineri jurnaliști și l-am auzit spunând că Anquetil rămînea singurul concurent de care s-ar mai fi temut în continuare. Dar Anquetil se clasa la mai bine de opt minute în urmă.

Munții Alpi stăteau maiestuoși în fața noastră. Și, ca să-i atacăm, începeam pe drumul care ducea la Briançon, prin defileele din Vars și Izolard. Dacă Bahamontes s-a dovedit a fi cel mai puternic, confirmându-și astfel performanțele din Pirinei și, a cucerit astfel etapa, Geminiani le-a ținut piept cu tărie concurenților săi. Nimic nu trebuia să-l împiedice să câștige la Paris, așa am estimat când am ajuns la Briançon cu câteva clipe înainte de mașina radioului belgian bucurîndu-mă deja de satisfacția profundă pe care o să o aibă Belgritte – de-a lungul întregii etape, m-am tot străduit să nu mă gîndesc la fratele care ne urma de departe cu Renault-ul lui cu patru cai putere în formă de broscuță, un automobil (dacă am putea numi genul ăla de mașină un automobil) pe cât de minuscul pe atât de ridicol. Aveam să-mi văd prietenul coborînd foarte bine dispus din mașina radioului. Dar, din contra, mi s-a părut prăbușit. Oare ce se întîmpla? Oboseală, epuizare, iar și iar, mi-am spus. Sigur avea să-mi ceară o injecție. Și încă una babană, probabil (Imediat mi-a trecut prin cap că avînd calmantul în posesie am un avantaj de netăgăduit asupra pictorului: pînă la Parc des Princes el o să-mi vorbească mie și nu lui frate-su, numai pe un ton milogitor poate să obțină această substanță care i-a devenit indispensabilă). Numai că nu era vorba despre oboseală și epuizare.

Pe parcursul traseului, mîndru nevoie mare să-l vadă pe Geminiani păstrîndu-și tricoul galben cu atîta ușurință, pictorul și-a bătut joc de Jean Brankart, care nefiind în bună formă pentru că în ajun căzuse urît, abandonase la jumătatea pantei din Izolard.” Țasta era cel care pretindeați că-i mai tare decît Geminiani”! I-a aruncat în treacăt și rînjind lui Varenne, compătîmîndu-l sincer pe ciclistul valon, reporterul a răspuns că o cădere este mereu previzibilă la care Belgritte a replicat că pentru a câștiga trebuia să fii în formă, dar îți mai trebuia și o binecuvîntare divină și că steaua lui Brankart era prea palidă pe firmamentul ciclismului ca să primească vreo binecuvîntare: milostivirea, a mai adăugat Belgritte pe un ton peremptoriu, nu-i dată decît celor cu tupeu, uitați-vă la Geminiani. Varenne i-a aruncat în față că Geminiani ăsta este un ciclist detestabil care își disprețuia adversarii și se dădea mare cu cea mai mică

ocazie, că plutonul resimțea pentru el doar ranchiună și lipsă de prietenie. Belgritte i-a răspuns și mai înverșunat, Varenne a supralicitat și el la rîndul lui. Așa încît au ajuns să se insulte, au fost cît pe-acî să se pocnească și, pe cînd Varenne îi declarase că de data asta s-a umplut paharul, numai că el, Varenne, era dotat cu un calm care rezistă la orice încercare – insistase pe „la orice încercare” – nu o să-l dea jos din mașină pe pictor pe marginea drumului, ceea ce ar fi fost fericit s-o facă (și de data asta încerc să redau ritmul oarecum găfâit în care Belgritte mi-a rezumat conversația) și că ar fi mărinimos din partea lui să-l lase în mașina radioului pînă la Briançon, dar, odată ajunși la Briançon, nici nu poate fi vorba ca Belgritte să mai pună piciorul în mașina cu pricina ca să-l enerveze pe el, pe Varenne, ar fi mai bine să se ducă să-și regăsească liniștea și singurătatea în atelierul lui din Bruxelles, era ultima data cînd el, Varenne se încurca cu un pictor ca să urmărească Turul, cine are urechi de auzit să audă! A, da! Încă ceva: era evident că și glumețul ăla mic care se fiția pe Harley Davidson-ul lui rămînea fără acreditarea oficială, n-avea decît să se fiție în altă parte!

Degeaba mai tremur încă cînd îmi amintesc cum și-a permit să mă descrie Varenne, m-aș înjosi să-mi stric frumoasa cerneală magenta pe care pana mea o așterne pe hîrtie comentînd niște vorbe așa de vulgare. N-o mai lungesc nici cu disperarea lui Belgritte cînd îmi încredința ce tocmai am povestit. Ca s-o spun foarte simplu: eram dați afară cînd ne mai rămîneau încă cinci etape de parcurs și tot atîtea tablouri plus încă unul de realizat, pentru că pînza de pictat în acea seară era încă virgină. Ne-am uitat distrați la buchetul de flori pe care l-a primit Bahamontes, foarte preocupați de situația noastră – am notat totuși ca frumoasa care i-l oferea avea de data asta un nas acvilin pronunțat. „Nu văd decît o rezolvare, i-am spus lui Belgritte, dar este fezabilă: vă cumpărăm o cască de motociclist, o să vă urcați în spatele meu și ne așezăm imediat în spatele oficialilor. astfel putem să terminăm și Turul și tablourile dumitale.”

Numai ce am sfîrșit fraza că o voce din spate mă și contrazicea. Era vocea fratelui care o luase înaintea cursei ca să asiste la sosire, dar, mai apoi, cînd ne-a zărit, a venit la noi și a auzit toată discuția. „Nu prea te văd bine pe un motor de genul ăsta, i-a spus lui Belgritte. Va fi mult mai simplu pentru tine să urmărești cursa din Renault-ul meu.” Am vrut să protestez, să-i explic că am fi mai mobili, mai apți să facem drumuri dus-întors pe motorul meu, că pictorul a și fost de acord: „Mă scoți dintr-o mare belea!”; mai apoi, întorcîndu-se către mine, aproape că m-a brutalizat: „Da’ ce mai cauți pe-acî, bătrîne? Și materialele mele? Eu chiar am un tablou de făcut, oare ați uitat?”

Ingratul! Oare cum putea să-mi vorbească pe un asemenea ton? Dacă, ca și Varenne, îl trimiteam și eu la plimbare? Și alte gînduri m-au invadat, poate că nu așteptau decît acest prilej ca să se fofileze în mintea mea și care m-au uimit cît de puternice erau: oare Belgritte chiar era pictorul genial pe care îl ridicam în slăvi? Oare nu-i exageram importanța? Și ce mai conta dacă ciclul rămînea neterminat? Privirile noastre ni s-au înfruntat îndelung. Oare pictorul își dădea seama de agitația mea lăuntrică? Dintr-o dată, vocea i-a devenit mieroasă: „Sunteți prețios pentru mine, știți bine asta, dragul meu prieten!”. Mi-a zîmbit. Mi-am alungat gîndurile vrăjitoarești în colțul cel mai secret din care n-ar fi trebuit să iasă niciodată și i-am zîmbit la rîndul meu ducîndu-mă să-i pregătesc materialele. Mai tîrziu, a venit la mine. Era singur. Înainte să se apuce de lucru, mi-a cerut să-i fac injecția. Sau mai degrabă a cerut-o imperios. Una mare și babană, după cum presupusesem. O să-i spun într-o zi că am umblat la proviziile mele personale ca să-i fac rost de viatic. Nu că i-aș fi cerut banii pe el, dar, cel puțin să-mi ofere un tablou, mie care îi apăram arta cu toată priceperea și din tot sufletul meu. Da’ Belgritte nu mi-a oferit niciodată un tablou.

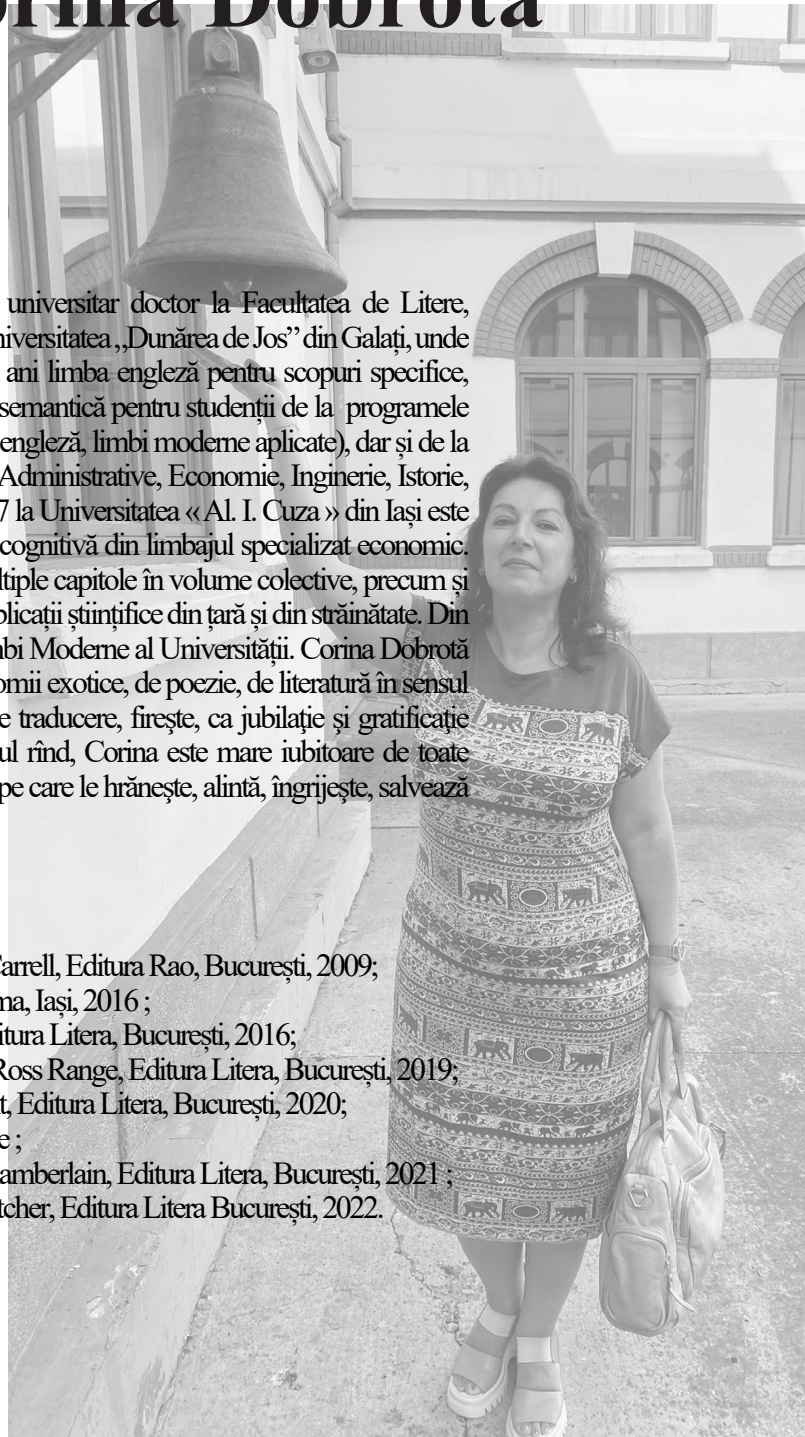

Portret de traducător literar pașionat: Corina Dobrotă

Corina Dobrotă, conferențiar universitar doctor la Facultatea de Litere, Departamentul de Engleză, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, unde predă de douăzeci și cinci de ani limba engleză pentru scopuri specifice, teoria traducerii, sintaxă, morfologie, semantică pentru studenții de la programele de studii filologice (limba și literatura engleză, limbi moderne aplicate), dar și de la alte facultăți, precum Drept și Științe Administrative, Economie, Inginerie, Istorie, etc. Teza de doctorat susținută în 2007 la Universitatea « Al. I. Cuza » din Iași este un studiu contrastiv despre metafora cognitivă din limbajul specializat economic. Este autoarea a două monografii, multiple capitole în volume colective, precum și a peste 100 de articole științifice în publicații științifice din țară și din străinătate. Din 2014 este directorul Centrului de Limbi Moderne al Universității. Corina Dobrotă este pasionată de călătorii, de gastronomii exotice, de poezie, de literatură în sensul borghesian (ca „formă de fericire”), de traducere, firește, ca jubilație și gratificație intelectuală, spirituală, și nu în ultimul rând, Corina este mare iubitoare de toate felinele și caninele de pe mapamond pe care le hrănește, alintă, îngrijește, salvează și răsfată.

Traduceri Publicate:

Codul Shakespeare de Jennifer Lee Carrell, Editura Rao, București, 2009;
Tocilara de Holly Smale, Editura Gama, Iași, 2016 ;
Oaia neagră de Richard Stephens, Editura Litera, București, 2016;
Anul care l-a creat pe Hitler de Peter Ross Range, Editura Litera, București, 2019;
Lecțiile Istoriei de Will și Ariel Durant, Editura Litera, București, 2020;
Concilierea cu Hitler de Tim Bouverie ;
Churchill și drumul spre război de Chamberlain, Editura Litera, București, 2021 ;
Frumusețe și teroare de Catherine Fletcher, Editura Litera București, 2022.

Extras din capitolul « Renaștere » de Catherine Fletcher, Frumusețe și Teroare (The Beauty and the Terror), vezi ultima referință citată. Sonetul de mai jos nu are un nume, este scris de Vittoria Colonna la moartea soțului ei.

„O when the tender breeze and my sweet light
Made beautiful the day and pure and clear
The air, by paths secure in daring flight
I sought to raise myself on wings from here.

The glory disappeared, and early ways
Perforce I then abandoned and am sore
Troubled, for through dark skies and soldering
maze

A friendly, guiding flame doth shine once more.

Lost is the vigour that my wings did raise,
And the desire, that hope despiseth, grown
Helpless, in vain, in vain doth lift its gaze;

I tarry here below for, mortal pain

Defeating I still life but loveless, lone
The while thought soareth where my Sun doth
reign.”

Când vânt ușor și dulcea mea lumină

O nouă zi cu aer pur mi-alină,
Pe căi ferite-n zboru-mi îndrăzneț
M-am străduit să mă înalț măreț.

Dar gloria s-a dus, iar în neazuri
Și în nefericire mă scufund
Pe cerul negru-n labirint, talazuri
La farul prietenos vreau iar s-ajung.

Pierdută mi-e din aripe vigoarea,
Și nici dorința vreo speranță n-are,
Ridică ochii-n van; în muritoare
Durere de aici mă sting mai tare,

O-nfrâng, fără iubire și-n însingurare,
Iar gându-mi fuge sus la al meu soare.

Angela Ribinciuc

Despre Victor, așa cum l-am cunoscut

Victor Cilincă era un sufletist, un om care avea vocația prieteniei – dovadă stă faptul că oricine, dintre cei care am avut șansa să ne intersectăm cu el în această viață, are ceva de povestit, cu bucurie și cu drag, despre Victor. Un om luminos, cald și bun, un scriitor și jurnalist talentat, o bogăție de om. L-am cunoscut pe Victor înainte de Revoluție, în perioada când scriam amândoi la revista studentescă „Orientări”. Apoi am fost colegi la Radio Galați (din 1991 până în 1994). Pe atunci era și ziarist la „Acțiunea”, scria reportaje culturale și răzbăteau din articolele lui, pe de o parte, dragostea de viață și de oameni, iar pe de altă parte o anume sumă de experiențe care îl făceau să decanteze cu ușurință lecțiile de viață ce se puteau desprinde la tot pasul.

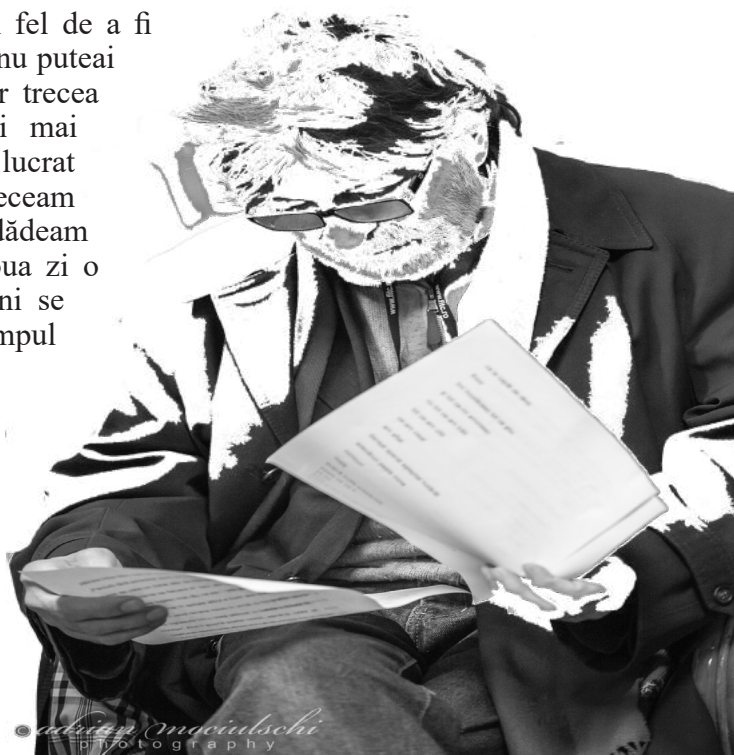
Vocea lui Victor Cilincă, atunci când îl ascultam la radio, era a unui om foarte tânăr, cu poftă de viață și de a descoperi lucruri neștiute, glumeț și vesel, dar, deopotrivă, profund și inteligent. Vocea aceea și-a păstrat-o, peste ani.

După ce l-am pierdut cu toții pe fratele lui, pe Florin Doru Cilincă, la numai 43 de ani, în 1992, (pe atunci directorul postului Radio Galați), Victor Cilincă ar fi putut deveni el directorul radioului gălățean, însă nu a vrut: pasiunea pentru scris îl anima mult mai mult decât dorința de a avea o funcție vremelnică.

Apoi am devenit colegi la Viața liberă, până în 2014: o mulțime de ani binecuvântați, în care am făcut amândoi parte din marea și frumoasa familie a Vieții libere, în perioada ei de glorie: câte spectacole, câte interviuri, câte lansări de carte, cât vernisaje, câte delegații în județ și nu numai, câte clipe de grație am trăit alături de Victor!

Avea un umor aparte, un fel de a fi atât de cald, încât în preajma lui nu puteai sta trist: timpul alături de Victor trecea altfel, mai încărcat de sens și mai frumos. Întotdeauna avea ceva de lucrat și ceva de povestit, serile le petreceam în redacție, de unde nu ne mai dădeam plecați. Partea bună era că a doua zi o luam de la capăt. Tineri fiind, ni se părea pe atunci că mai avem tot timpul din lume!

Un moment de răscruce în viața lui a fost în 2011, când, după o lună trăită într-o clinică din Viena, Victor a supraviețuit cancerului, scriind mai apoi „Elegiile vieneze – Tropicul Cancerului Capricornului”, o minicarte cu profunde semnificații, publicată în colecția cArtEsente, la Centrul Cultural Dunărea de Jos din

adrian muciu
PHOTOGRAPHY

Galați și lansată la Spitalul Județean Sf. Apostol Andrei din Galați, în 2012.

După ce nu am mai fost colegi la ziar, am avut șansa de a ne întâlni în juriu la cele nouă ediții ale Festivalului studentesc de teatru contemporan ActFest, organizat de Casa de Cultură a Studenților din Galați, unde, alături de Vlad Vasiliu, alcătuiaim un trio de suflet: așteptam cu bucurie fiecare ediție a festivalului pentru a respira alături de cei doi, pentru a ne bucura de teatrul studentesc și pentru a stabili, ediție de ediție, premiile. Gala decernării lor era pentru studenții veniți din toată țara un prilej extraordinar de a-i asculta pe Victor și pe Vlad și de a primi drept premii cărți cu autograf ale celor doi gălățeni.

În 2016 am organizat, la Universitatea Dunărea de Jos din Galați, cu prilejul Zilei mondiale a Poeziei, o întâlnire inedită a 12 dintre scriitorii gălățeni, absolvenți ai Universității noastre, cu elevi și studenți. Victor a răspuns prezent atunci, știam că, oricât ar fi fost de ocupat și oricâte proiecte derula în paralel, puteam conta pe el, din toate punctele de vedere. Avea un fel al lui de a povesti care îi captiva pe toți.

Dar, poate, cele mai emoționante amintiri pe care le am cu Victor sunt cele când mergeam cu o bere, la mormântul lui Florin Doru Cilincă, din cimitirul Eternitatea, uneori împreună cu Radu, fiul lui Florin și rememoram, cu liniște în suflet, episoade din Radio și din afara lui care ne încălzeau sufletul.

M-am bucurat să aflu că, în luna decembrie 2022, la prima ediție a Galei Scriitorilor din Galați, Victor a primit Premiul Opera Omnia, o recunoaștere binemeritată. Cine s-ar fi gândit atunci cât de puțin timp îi mai rămăsese lui Victor să fie printre noi?...

Prin tot ce a făcut, dragul nostru Victor Cilincă și-a asigurat nemurirea. A fost un Om cum nu sunt mulți, a iubit Galațiul cum nu l-au iubit mulți și ne-a dăruit atât de multe cărți și amintiri încât nu avem cum să nu ne gândim la el.

Costel Crângan scria într-un articol despre Victor că avea ca moto o combinație năstrușnică între mobilizare și resemnare: „Viața e ca statul la coadă. Când ajungi, în sfârșit, în față, constăți că s-a terminat”. Așa era Victor: serios și glumeț în același timp, original și neașteptat în replici, oricât de mult ai fi stat în preajma lui nu puteai spune că îl cunoști, pentru că mereu descopereai un alt Victor.

A scris cât de mult a putut. Ne-a dăruit cât de mult a putut. Și-a pus viața în slujba celorlalți. Scrisul îl făcea cu adevărat fericit. De aceea, când mă gândesc la Victor, chiar dacă am lacrimi în ochi, sunt foarte recunoscătoare că am avut șansa de a-i fi fost în preajmă atâția ani.

Rămas bun, Victor drag! Acum ești cu toți cei de dincolo, într-o altfel de aventură. Călătoria ta printre noi a fost fabuloasă. Nu avem cuvinte (și nici lacrimi) să îți mulțumim pentru tot!

Mâna care a ucis scrie versuri

CHIRONIA

Limbajul surdomut al frumuseții sau
tunetul sub copitele zilelor
pe fruntea ta sunt scrise legile
femeie cu păr lung, fumegând
în tine e împlântat
cuvântul ce conține lumea
ca un ou de aur

Stai neclintită sub coloanele cerului
ei te întreabă la un veac ce-i scris
în cartea cu copertele-nclăștate
numai tu o poți deschide
femeie fără brațe, doar vas
pentru cuvântul ce conține lumea

O femeie stă la fiecare picior de pod
și concepe sensul

Încotro mergi tu, cel abia venit
în orașul globular, plutitor al cuvântului
aici doar te împiedici de fulgurări
ea te va recunoaște după rănilor
primito-n Eden

Cineva te cheamă
cineva te gonește
spre lucruri greu de atins
unde poți distruge lumea cu gândul
timpul, cu ochii ieșiți din orbite
își pune arcul pe umăr
picură sânge pe puntea zilei

Cea mai frumoasă femeie stă singură
necunoscând lacrima
prea puternică pentru îngerii curioși
trecând rând pe rând
prin apa de foc a cuvântului

Singură. Mereu singură
doar cuvânt
pe puntea esențelor pure
femeie cu păr lung, fumegând...

NOAPTEA CEFALOPODELOR

Lumea este imperfectă
ca să renască
dezmembrând străzile
în dansul frenetic al acuplării

brutele cu bastoane la șold
patrulează contrariate
sunt a tuturor, a tuturor
prăbușirilor
fiecare deține câte o bucată
din ce voi fi
la sfârșit
pentru a-și reconstitui întregul.

Morphochroma

Pictorița Mihaela Profiriu-Mateescu

Descendentă pe line maternă a unei familii cu adânci rădăcini italienești, Culluri, o familie de arhitecți, constructori, pictori din Veneția, Mihaela Profiriu Mateescu a continuat tradiția înaintașilor săi, clădindu-și o strălucită carieră artistică în genul picturii iconografice, lucrările ei, prezentate în peste 70 de expoziții personale și de grup din țară și din străinătate aducându-i o deosebită notorietate națională și internațională.

Artista s-a născut la 23 noiembrie 1945 la Tecuci, ca fiică a Anei (n. Culluri) și a magistratului Mihai Profiriu, la acea vreme prim-procuror al orașului. Străbunicul său, inginerul-arhitect Giovanni Culluri (1859 – 1927), a fost adus de la Veneția de inginerul Anghel Saligny pentru a participa la construirea Podului de la Cernavodă. A rămas în România, stabilindu-se la Tecuci. Fiul său, Aristide Michelangelo Culluri, bunicul pictoriței (1888 – 1980), a îmbrățișat profesia tatălui, a construit și biserici. Se spune că el a proiectat imobilul locuit de omul politic și filantropul Anton Cincu, tatăl fostului primar Teodor Cincu (actualul edificiu al Muzeului de Istorie „Teodor Cincu”, Str. 1 Decembrie 1918 nr. 36) și clădirea Societății de Credit și Economie „Prevederea”, în prezent unul din cele două corpuri ale Bibliotecii Municipale „Ștefan Petică” (Str. Republicii nr. 11). Mama artistei a cochetat cu pictura.

Pe când avea vârsta de 7 ani, familia s-a mutat la Iași, apoi la București. A absolvit Facultatea de Istorie din cadrul Universității din București, precum și Școala Populară de Artă. Părinții i-au cultivat de timpuriu pasiunea pentru artă. În copilărie a fost atrasă de balet, de canto și de teatru, aflându-se în preajma celebrilor actori Miluță Gheorghiu, Margareta Baciu (la Iași) și Olga Tudorache (la București). Artista mărturisește că marele George Vraca i-a spus bunicului său Aristide Michelangelo Culluri că ea poate pași pe drumul artei teatrale, dar emotivitatea prea mare îi va da de furcă la început”. Pasiunea

pentru arta plastică fiind mai mare a izbândit până la urmă, astfel că Mihaela Profiriu s-a dăruit total acesteia, afirmându-se și remarcându-se îndeosebi ca pictor iconograf. A debutat cu o expoziție personală de icoane în 1990, deschisă la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” din București. Acesteia i-au urmat alte manifestări individuale și de grup, peste 70, organizate în țară și în străinătate (Elveția, Grecia, Italia, S. U. A. Venezuela). Împreună cu prietena sa, pictorița Titiana Nițu Popa (n. 1969, Armășești-Cerțișoara, Vâlcea), care trăiește în S.U.A., la Los Angeles, a finalizat în anul 2000 pictura murală în stil neobizantin, începută de soții Ruxandra și Mihai Hârju la Biserica românească ortodoxă „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Caracas, suburbia El Hatillo, Venezuela (240 m.p.), o construcție din lemn de brad și stejar, în stilul maramureșean al locașurilor de cult din secolele XIII-XIV, realizată pe module la Muzeul Satului Maramureșean din Sighetul Marmației și transportată pe continentul sud-american, unde a fost montată piesă cu piesă tot de meșteri maramureșeni. Pentru a putea fi pictată, lemnul a fost pregătit special prin capitonarea cu carton presat adus de la București, peste care s-a aplicat un glet din oxid de zinc și oxid de fier cu ulei. „*Sfinții și scenele biblice sunt de o frumusețe rară, în*

fața acestora te rogi cu toată convingerea. Am văzut multe biserici pictate, dar parcă nici una nu este așa de frumoasă”, va spune parohul acestei biserici din acea vreme, preotul Costică Popa.

În 2011, artista și-a deschis pentru prima oară o expoziție personală, intitulată „Ferestre spre credință”, și în urbea natală, Tecuci, găzduită de Galeria de Artă „Gheorghe Petrașcu”. A prezentat 40 de icoane pe sticlă. În iunie 2014, sub înaltul patronaj al Ambasadei Italiei și al Guvernului României, Departamentul Interetnic, și-a deschis o expoziție la Palatul Parlamentului din București, intitulată „Filonul sacru”. Manifestarea a fost dedicată Zilei Italiei și preluării de către aceasta a Președinției Consiliului Uniunii Europene și a cuprins două secțiuni, una dedicată bunicilor și strămoșilor pe linie maternă, familia Culluri, cu fotografii de epocă și cu lucrări realizate de aceștia începând din 1880, iar o alta cu icoane pe sticlă ale sale. Tot atunci pictorița și-a lansat albumul de artă cu texte în limbile română și italiană „Icoana pe sticlă/ L'icona su vetro”, editat de Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. Pentru meritele sale, în 1993 a fost premiată de Centrul Republican de Cultură și Arte din Chișinău, iar în 1999, la 8 noiembrie, a fost distinsă de către Preafericitul Patriarh Teoctist cu „Crucea Patriarhală” pentru mirenii „în semn, de prețuire și de recunoaștere a lucrului bineplăcut lui Dumnezeu săvârșit spre propășirea Bisericii și a credinței măntuitoare”. Lucrări ale sale se află în colecții private din România, Anglia, Argentina, Australia, Austria, Belgia, Canada, Finlanda, Franța, Grecia, Italia, Japonia, Olanda, Republica Moldova, Suedia, S.U.A., Ungaria și Venezuela.

Urmând tradiția familiei, Mihaela Profiriu Mateescu-Culluri și-a făcut un adevărat cult pentru pictarea icoanei. Lucrările ei, realizate pe sticlă sau pe lemn, dovedesc cunoașterea și stăpânirea deplină a meșteșugului și erminiiilor, constituind adevărate ferestre deschise între două lumi, cea umană și cea divină. În legătură cu arta sa, ea declara: „*Pictesz și desenez de când mă știu, dar icoane pictesz de 30 de ani,*

mereu cu aceeași dăruire, declara artista prin 2001. Am credința că icoana trebuie să fie frumoasă pentru a te ruga la ea. La «Sinodul celor o sută de capitole» ținut în 1551 se spunea, referitor la zugrăvirea icoanelor: Oricine, care datorită grației Domnului, știe să picteze, știe să redea până și asemănarea, acela să picteze! Acelora însă cărora Domnul nu le-a acordat acest har, să li se interzică pictatul, pentru a nu-L jigni pe Dumnezeu prin stângăcia lor»”. Și tot ea declara cu alt prilej: „Să pictezi icoane înseamnă să dăruiești lumii o parte din frumusețea sufletului tău. A picta icoane, înseamnă Rugăciune, pentru că Ea, Icoana, devine într-un fel, materializarea artistică a credinței în Dumnezeire”. Icoanele artistei sunt elaborate meticulos, cu respectarea canoanelor impuse de acest gen de pictură, distingându-se prin sobrietate, subtilitatea acordurilor cromatice, sinceritatea sentimentului și religiozitatea cu care sunt realizate. În lucrările ei întâlnim imagini cunoscute sub denumirea „Sfântul Proroc Ioan Botezătorul” (ultimul și cel mai mare dintre profeții Vechiului Testament, despre care Mântuitorul Iisus Hristos spunea că „între cei născuți din femei, nimeni nu este mai mare decât Ioan”, „Sfântul Ierarh Nicolae” (făcător de minuni, apărător al marinarilor, negustorilor și al copiilor), „Maica Domnului cu Pruncul” (străjuită de trei îngeri și încadrată de un chenar compus din 12 medalioane cu chipurile profeților din Vechiul Testament; la baza de jos este figurat Pomul Vieții, care unește Vechiul cu Noul Testament); „Sfântul Proroc Ilie”, „Sfântul Chip” (reprezentând imaginea lui Hristos imprimată pe marama Veronicăi în pătimirii sale) „Maica Domnului Glicofilusa” („Dulce-Iubitoare”), „Sfântul Gheorghe” (personificare a cavalerului creștin, eroismului, dreptății și tinereții), „Bunavestire”, „Cei trei Arhangheli” (Rafael, cel care vindecă; Mihail, cel care este ca Dumnezeu; Gabriel, cel care aduce mesaje), „Cina cea de Taină”, „Sfânta Treime”, „Maica Domnului Hoghiditria” („Călăuzitoare” sau „Povățuitoarea”), „Maica Domnului Îndurerată”, „Iisus Emanuel”, „Deisis”, „Învierea”, „Înălțarea”, „Sfântul Evanghelist Luca”, „Cei doisprezece Apostoli”, „Sfânta Familie”, „Închinarea Magilor”, „Zodii”. În afara calităților enunțate mai sus, am adăuga marea acuratețe

Mihaela Profiriu Mateescu, Maica Domnului cu Pruncul Iisus

Mihaela Profiriu Mateescu, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil

a icoanelor sale, claritatea și expresivitatea desenului, știința compozițională, încadrarea imaginilor în chenare mai late sau mai înguste conținând decorații de o rară frumusețe, în care predomină motivele florale, avimorfe, zoomorfe, antropomorfe, geometrice, elemente cosmogonice, simboluri creștine, uneori acestea fiind combinate între ele. Criticul de artă Marin Mihalache scria despre icoanele Mihaelei Profiriu Mateescu: „Plecând de la realizările vechilor meșteri iconari, pictorița și-a nuanțat neconținut meșteșugul cu o pasiune ce-i înobilează existența, afirmându-și cu vigoare vocația, printr-o suită de expoziții deschise atât în țară cât și peste hotare, a căror ținută artistică i-a adus recunoașterea publică, adesea entuziastă. Pe lângă semnificația lor cultică, icoanele Mihaelei sunt apreciate și pentru remarcabilele însușiri plastice, culori subtil armonizate transfigurate de o lumină celestă, rafinat luminată de fluența desenului, încât sub acest aspect al picturalității, decorativismului lor, de adevărată distincție, se poate integra benefic sensibilității contemporanilor noștri”. La rândul său, scriitorul Dumitru Almaș notează: „A picta icoane înseamnă a te închina la ceea ce-i mai înalt și sfânt. A picta icoane pe sticlă seamănă cu diminețile de primăvară, care picură boabe de rouă, unde încap și fragilitățile efemeridelor și veșnicia ideii, simțirii și sfințeniei. Aceste icoane cântă armonic, simfonic chiar, atât prin subiect, prin tratare, prin culoare, cât și prin sentimentul pe care-l exprimă. Un sentiment de liniște, de pace și, Doamne, de credință. De aceea, dragă Mihaela, mă înclin cu admirație înaintea lucrărilor mâinilor și sufletului tău”.

Sunt doar două aprecieri din multele care le-am întâlnit la adresa Mihaelei Profiriu Mateescu și a rodului artistic al muncii sale, o recunoaștere a talentului și harului cu care a fost înzestrată, o dovadă că icoanele sale, în care „pământescul se unește cu cerescul din imaginea zugrăvită”, au menirea, așa cum însuși artista sublinia, „de a bate la poarta sufletelor celor care le privesc, pentru a-i chema la credință și pentru a-i face mai buni”.

DICTIONAR

Artiști plastici gălățeni (186)

MOSS (MARAVELA) Doina este arhitect și artist vizual. S-a născut la 2 februarie 1960 în Galați. Din toamna anului 1987 trăiește în Londra. Are dublă cetățenie româno-britanică. A absolvit Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București (1987), Școala de Arhitectură a Asociației Arhitecturii din Londra/ Architectural Association School of Architecture (1989). Și-a luat licența de practică profesională la Westminster University (1990). După finalizarea studiilor a devenit membră RIBA (Royal Institute of British Architects) și a RSA (Royal Society of Arts). În 2013 a urmat și un curs de conservarea arhitecturii, iar în 2014, la Sotheby's Institute of Art, a studiat Arta și Finanțele în piața globală de artă. Încă din 1986, când era studentă la București, a avut prilejul să lucreze într-un colectiv care a realizat proiectul pentru clădirea Teatrului Național din Tokio.

Reluându-și preocupările pentru desenul artistic și pictură, manifestate din cei mai fragezi ani, iar în timpul școlii gimnaziale a beneficiat și de îndrumările profesorului Nicolae Cărbunaru, Doina Moss, începând din 2016, a urmat mai multe forme de master la Școala de Arte Frumoase Hetheley, una din cele mai vechi instituții independente de artă din Marea Britanie și printre puținele care sunt axate pe studierea și cultivarea portretului, a picturii figurative, graficii și sculpturii. La Londra, în prezent lucrează ca Head of Conservation Architecture la SIAW, Senior Arhitect.

Ca artist plastic a debutat în 2017 la Salonul Refuzaților din cadrul Academiei Regale din Londra. Acestuia i-au urmat alte multe participări la expoziții de grup: Salonul anual al artiștilor români din Marea Britanie, Institutul Cultural Român din Londra (2017, 2022); PAM Zurich Art Gallery, Elveția (2017), Landmark Artt Centre, Londra; Ukrainian Cathedral, Londra (2018) Muzeul de Artă al Universității de Arhitectură și

Urbanism „Ion Mincu”, București (2018); Parlamentul României, Sala „Constantin Brâncuși” (2018); Salonul de Primăvară, Leigh Gallery Hampton, Londra (2019); Richmond Art Open Studio, Londra (2019); Salonul refuzaților, Londra (2019), Muzeul Municipiului București, Palatul Șuțu, București (2019), Galeria Hanul cu Tei, București (2019), Galeria UArt, București (2020); „Summer Art Salon, Landmark Arts Centre, Londra (2020); „Art Unlocked”, Orleans Museum Gallery, Twickenham, Londra (2020); „Reflecții”, Centrul Cultural Româno – Pan Arab și Galeria UArt, București (2022); „Magic Balcic”, Muzeul de Artă Balcic, Bulgaria (2021, 2022), „Regal Echoes”, UAR, București (2022), „Dragobete Art. Ro”, Iași (2022); „Antidot”, Galeria Occidentului, București (2022); „Homagium et Aedificia”, Muzeul de Artă al Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, București (2022); „Expoziția de iarnă”, Muzeul Orleans, Londra (2023). La unele din aceste expoziții Doina Moss a fost curator. Din anul 2022, artista participă și la Saloanele Filialei Galați a U. A. P. R.

Lucrări ale pictoriței se găsesc în colecții private și muzee din București, Londra, Paris, New York, Houston (Texas) și Zurich.

Influențată în primele lucrări expuse („Picnic în Richmond”, „Răsărit de soare

pe Tamisa”) de pictura lui Eduard Manet, creația Doinei Moss a evoluat sub semnul neoimpresionismului, ea introducând în discursul său plastic, după cum însăși mărturisește, și unele elemente din limbajul abstract al artiștilor contemporani, cum ar fi, de pildă, germanul Gerhard Richter. Artista este o împătimită a picturii de plein-air, de aceea vom întâlni în creația sa cultivate cu predilecție peisajul natural și peisajul urban, pe care le reprezintă în imagini tonifiante, de o deosebită frumusețe și prospețime. Imagini care creează iubitorilor de frumos o stare de chietudine și le induce dorința de a călători, de a petrece cât mai mult timp în mijlocul naturii, de a cunoaște melegurile patriei și ale altor țări, de a vedea ceea ce au făurit oamenii mai prețios de-a lungul timpului.

Cartierul londonez Righmond în care locuiește, așezat pe malul râului Tamisa, cu multe parcuri și spații deschise, cu zone protejate, împrejurimile, i-au fost o inepuizabilă sursă de inspirație. Întâlnim, de asemenea, în tablourile sale priveliști ale Munților Alpi („Răsărit în Alpi”, „Apus de

soare în munți”, „Vedere la apus de soare”), secvențe acvatice („Reflexe”, „Răsărit de lună”, „Cluster de nuferi”, „Regata pe Tamisa”, „Podul Richmond”, „Coastra de Smarald”), fântâni arteziene („Întinerire”), vegetație abundentă („Poartă spre Paradis”, „Renașterea pădurii”, „Plantația Isabella I, II, III”, „Casa din pădure”, „Tunelul magic”). Uneori, artista se inspiră din mitologia antică („Oceanide”, din creația marilor maeștri („Venus a lui Boticelli), alteleori compozițiile ei sunt adevărate metafore plastice („Ușa secretă”, „Sufletul pădurii”, „Bucuria de a trăi”, „Sevele verii”) sau sunt construite în cheie abstractă („Alizee abstracte I, II”). Sunt tablouri cu generoase deschideri perspective, pictate cu un penel sigur, tușe largi și o coloristică în care lumina joacă un rol important în punerea în valoare a elementelor compoziționale.

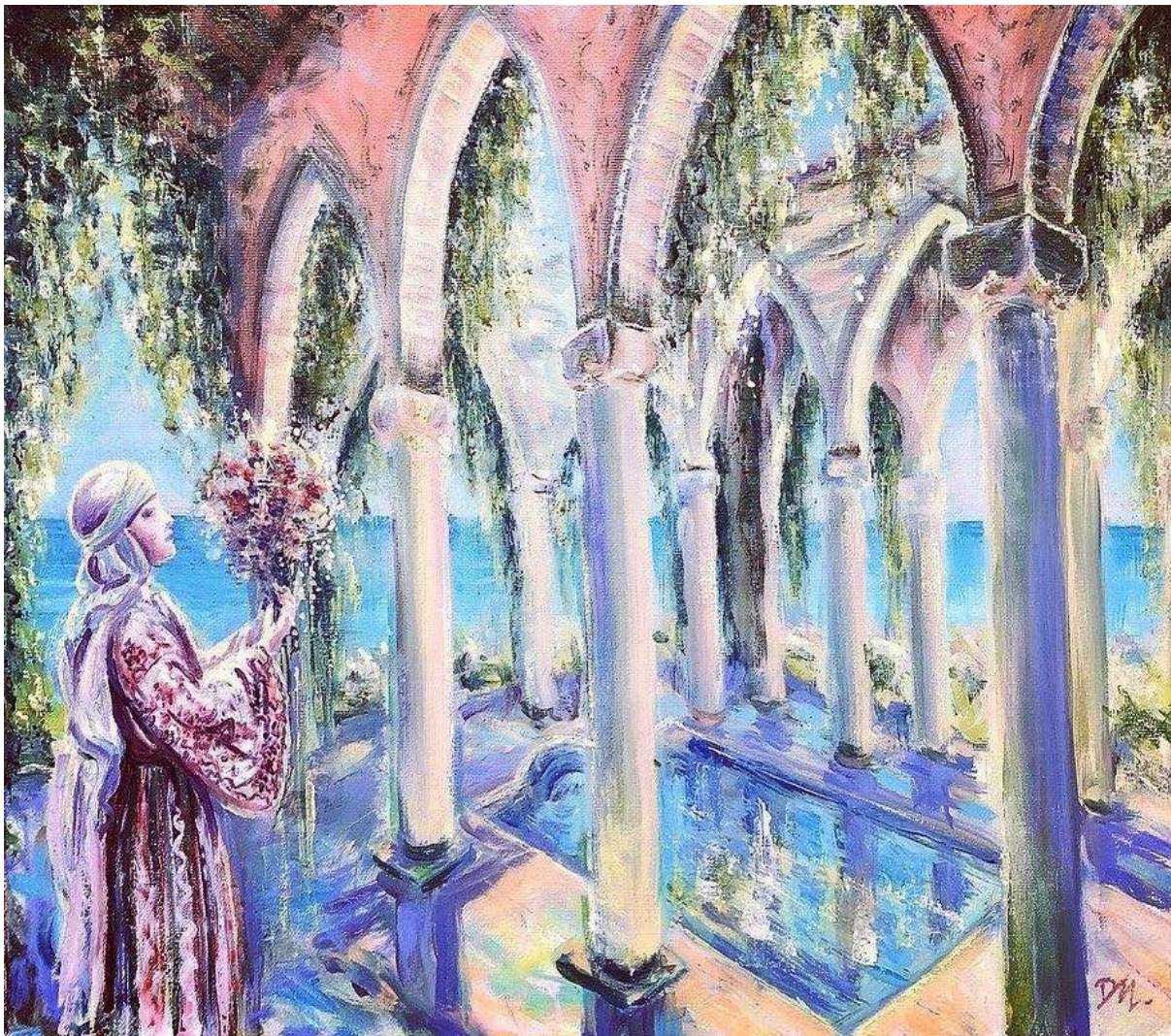
Într-o serie de tablouri, pictorița evocă pitorescul plaiurilor românești, splendorile naturii acestora („Dimineată pe Bucegi”, „Bătrânul Neptun”), monumente emblematice din țară („Castelul Peleş”, „Turnul cu ceas”, „Castelul Bran”) și din

Bulgaria („Cuibul liniștii – Castelul Reginei Maria de la Balcic”, „Balcic - Turnul Reginei Maria”, „Balcic - Grădina de trandafiri a Reginei Maria”, „Balcic – Perspective marine”.

Profesionistă desăvârșită ca arhitect, artista își direcționează demersul în pictură în special pe scoaterea cât mai exactă în evidență a specificului arhitectural al fiecărui obiectiv immortalizat pe pânză, a unor interioare, tablourile ei fiind adevărate omagii cromatice aduse celor care au durat aceste ctitorii.

Remarcăm totodată în tablourile Doinei Moss precizia cu care ea înscrie formele pe suprafața pictată, coloristica de mare sensibilitate, echilibrul compozițional și modul în care respectul pentru tradiție se îmbină armonios cu modernul. Fără îndoială, pictorița este o valoroasă reprezentantă a artiștilor plastici români care trăiesc în Marea Britanie și o arhitectă care cultivă pictura la modul profesionist. De aici și aprecierile de care se bucură creația ei în rândul colecționarilor, criticilor de artă, oamenilor de cultură și a tuturor celor care vin în contact cu rodul muncii sale.

Doina Moss, Regina Maria a Romaniei

ARHIVĂ FOTO
1. Cărți fără frontiere

CRONICĂ

4. **Prezentul timpului trecut sau trecutul timpului prezent**
- Ghiță Nazare
7. **Hipnotice** - Nicolae Bacalbașa
8. **Amplitudinea efluviilor incandescente** - Octavian Mihalcea
12. **Stări de urgență** - Lucian Gruia

SERIAL

16. **Escaladarea. Ep. 26** - Ion Manea

DOCUMENT ISTORIC

25. **Ultima întâlnire cu Grigore Vieru** - Viorel Dinescu

CREAȚIE LITERARĂ

2. **12 ani** - Valentin Antonescu
6. **Pe clapele vechi în poante** - Daria Maria Dicu
10. **Mecla lui frate-meu pe hârtie A4** - Gheorghe Bacalbașa
14. **Zidiți în ceruri** - Victor Cilincă
22. **„Peregrinul dintre două lumi”** - George Lixandru
24. **Proza războiului un pic rimată** - Volodymyr Lukovych
34. **Portret de traducător literar pasionat: Corina Dobrotă**
- Carmen Andrei
38. **Mâna care a ucis scrie versuri** - Victoria Milescu

RĂFTULESCU

5. **Revistele Cahulul literar și artistic & Univers**
9. **Mihai Eminescu. Sinteze** - Leonard D. Domnișoru
23. **Poezii arse de vii** - Mircea Brăilița

D-ale SCRITORILOR

19. **De mine se agață umbra / ia forma nimănui. Interviu cu poeta Silvia Bitere**
- Alina - Simona Dragomir
36. **Despre Victor, așa cum l-am cunoscut** - Angela Ribinciuc

TRADUCERI

31. **Cele douăzeci și patru victorii de etapă ale pictorului Belgritte (IV)**
- Carmen Andrei

ARTĂ PLASTICĂ

39. **Morphochroma. Pictorița Mihaela Profiriu-Mateescu** - Corneliu Stoica
42. **DICȚIONAR Artiști plastici gălățeni (186)** - Corneliu Stoica

